

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**OKULÖNCESİ DÖNEM ÖĞRENCİLERİNİN MOTOR
BECERİ DÜZEYLERİNİN SOSYAL DAVRANIŞLARI İLE
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHAMMET CAFER ALGÜL

PROF. DR. MUSTAFA KAYIHAN ERBAŞ

AKSARAY-2025

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**OKULÖNCESİ DÖNEM ÖĞRENCİLERİNİN MOTOR
BECERİ DÜZEYLERİNİN SOSYAL DAVRANIŞLARI İLE
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHAMMET CAFER ALGÜL

DANIŞMAN : PROF. DR. MUSTAFA KAYIHAN ERBAŞ
JÜRİ ÜYESİ : PROF. DR. İBRAHİM ŞAHİN
JÜRİ ÜYESİ : DOÇ. DR. ÇALIK VELİ KOÇAK

AKSARAY-2025

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 24 (yirmi dört) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Muhammet Cafer
Soyadı : ALGÜL
Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Okulöncesi Dönem Öğrencilerinin Motor Beceri Düzeylerinin Sosyal Davranışları ile İlişkisinin İncelenmesi

İngilizce Adı : Examining the relationship between preschool students' motor skill levels and social behaviors

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Muhammet Cafer ALGÜL

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Muhammet Cafer ALGÜL tarafından hazırlanan “Okulöncesi Dönem Öğrencilerinin Motor Beceri Düzeylerinin Sosyal Davranışları ile İlişkisinin İncelenmesi” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Kabul</u>	<u>Ret</u>	<u>İmza</u>
Danışman: Prof. Dr. Mustafa Kayıhan ERBAŞ (Beden Eğitimi ve Spor, Aksaray Üniversitesi)	☐	☐	
Üye: Prof. Dr. İbrahim ŞAHİN (Beden Eğitimi ve Spor, Yalova Üniversitesi)	☐	☐	
Üye: Doç. Dr. Çalık Veli KOÇAK (Beden Eğitimi ve Spor, Aksaray Üniversitesi)	☐	☐	

Tez Savunma Tarihi: 12/06/2025

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nuntarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Aybala ÇAYIR
İmza

TEŞEKKÜR SAYFASI

Hem lisans hem de yüksek lisans eğitimim boyunca ve tez sürecimde her zaman bana destek olan gerek özel hayatımda gerek iş ve eğitim hayatımda bana yol gösteren danışmanım ve kıymetli hocam Prof. Dr. Mustafa Kayıhan ERBAŞ'a çok teşekkür ediyorum.

Yükseklisans tez aşamasında değerli zamanlarını ayıran tez izleme komitesi üyeleri Prof. Dr. İbrahim ŞAHİN'e ve Doç. Dr. Çalık Veli KOÇAK'a ilgi ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Herkesin hayatında bir kritik dönüm noktası vardır. Benim bu kritik dönüm noktam da hayatıma ve eğitim hayatıma çok güzel dokunuşlarla yön veren çok kıymetli İlkokul öğretmenim Raziye Betül Enişte ŞİMŞEK hocama çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans tez yazım sürecimde desteklerini benden esirgemeyen Dr. Ali Rıza ATICI hocama, Veli Başal abime çok teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemde emeklerini, desteklerini ve bana olan inançlarını hiç kaybetmeyen canım annem Tülay ALGÜL canım babam Fahreddin ALGÜL başta olmak üzere tüm aile üyelerime aynı zamanda isimlerini yazmakla bitiremeyeceğim tüm arkadaş ve dostlarıma teşekkür ederim.

Teşekkürlerin en büyüğünü ve en fazlasını hak eden, her daim varlığıyla beni hafifleten, her konuda tüm benliğiyle yardımına koşan canım eşim, iş ortağım, can yoldaşım Büşra ALGÜL'e çok teşekkür ederim.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılında öğrenim gören okul öncesi dönemi öğrencilerinin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesidir. Araştırmada okul öncesi öğrencilerinin cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre, motor beceri düzeyleri ile sosyal gelişim özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma grubunu 168 okul öncesi öğrencisi oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 48,8%'i kız (n=82), 51,2%'si erkek (n=86) olarak belirlenmiştir. Yaş dağılımına göre, öğrencilerin 11,9%'u 4 yaşında (n=20), 39,3%'ü 5 yaşında (n=66) ve 48,8%'i 6 yaşında (n=82) olduğu görülmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu (OÖSDÖ-ÖF) ve Büyük Kas Becerileri Ölçme Testi uygulanmıştır. Elde edilen verilerin betimleyici analizi yapılmıştır. Verilerin normallik testi One-sample Kolmogorov Smirnov ile Shapiro-Wilk testi ile sınanmış ve normal dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Ardından cinsiyet değişkenine göre inceleme yapabilmek için independent sample-t test ve yaş değişkenine göre karşılaştırmalar için ise Kruskal-Wallis H Testi uygulanmıştır. Son olarak motor beceri ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi görebilmek amacıyla korelasyon analizinde Spearman korelasyon testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda lokomotor beceri seviyesi yüksek olan çocuklarda fiziksel ve ilişkisel saldırganlık gösterme durumlarının azaldığı, aynı zamanda da olumlu sosyal davranış gösterme durumlarının arttığı sonucuna ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler : Okul Öncesi, Psikomotor Gelişim, Sosyal Gelişim

Bilim Kodu : 130103

Sayfa Adedi : 96

Yazar : Muhammet Cafer ALGÜL

Danışman : Prof. Dr. Mustafa Kayıhan ERBAŞ

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the relationship between the motor development levels and social development levels of preschool students studying in the 2024-2025 academic year. In the study, the relationship between motor skill levels and social development characteristics of preschool students according to gender and age variables was examined. The research group consists of 168 preschool students. Of these students, 48,8% were female (n=82) and 51,2% were male (n=86). According to age distribution, 11,9% of the students were 4 years old (n=20), 39,3% were 5 years old (n=66) and 48,8% were 6 years old (n=82). Preschool Social Behavior Scale Teacher Form (PSSBS-TF) and Large Muscle Skills Measurement Test were applied as data collection tools in the study. Descriptive analysis of the obtained data was conducted. The normality test of the data was tested with One-sample Kolmogorov Smirnov and Shapiro-Wilk test and it was observed that the data showed normal distribution. Then, independent simple-t test was applied to analyze the data according to gender variable and Kruskal-Wallis H Test was applied for comparisons according to age variable. Finally, Spearman correlation test was used in the correlation analysis in order to see the relationship between motor skill and social skill levels. As a result of the study, it was found that children with high locomotor skill levels showed a decrease in physical and relational aggression, and at the same time showed positive social behavior.

Keywords : Preschool, Pschomotor Development, Social Development.
Science Code :130103
Number of Pages : 96
Author : Muhammet Cafer ALGÜL
Supervisor : Prof. Dr. Mustafa Kayıhan ERBAŞ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR SAYFASI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	2
1.2. Alt Problemler	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
LİTERATÜR TARAMASI.....	6
2.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi	6
2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları	6
2.3. Motor Gelişim	7
2.3.1. Kaba Motor Beceriler	7
2.3.2. İnce Motor Beceriler.....	8
2.3.3. Motor Gelişim Dönemleri	9
2.3.3.1. Refleks Hareketler Dönemi (0-1 Yaş)	9
2.3.3.2. İlkel Hareketler Dönemi (0-2 Yaş)	10
2.3.3.3. Temel Hareketler Dönemi (2-7 Yaş)	10
2.3.3.4. Sporla İlgili Hareketler Dönemi (7+ Yaş)	11
2.3.4. Motor Gelişim Bileşenleri	12
2.3.4.1. Kuvvet.....	12

2.3.4.2. Sürat	12
2.3.4.3. Dayanıklılık	13
2.3.4.4. Esneklik	13
2.3.4.5. Koordinasyon.....	13
2.3.4.6. Denge	14
2.4. Bilişsel Gelişim	14
2.5. Dil Gelişimi	16
2.6. Ahlak Gelişimi	17
2.7. Duygusal Gelişim.....	17
2.8. Sosyal Gelişim	18
2.9. İlgili Araştırmalar.....	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	22
YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırmanın Modeli	22
3.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	22
3.3. Araştırmanın Sayıtları	23
3.4. Evren ve Örneklem	23
3.5. Etik Kurul.....	24
3.6. Veri Toplama Araçları	24
3.6.1. Kişisel Bilgi Formu	24
3.6.2. Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi (BÜKBÖT).....	24
3.6.3. Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu (OÖSDÖ-ÖF).....	26
3.7. Verilerin Analizi.....	26
3.8. Güvenirlilik Analizi	27
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	29
BULGULAR.....	29
4.1. Değişkenlere Bağlı Yönelik Betimsel Analizi Sonuçları.....	29
4.2. OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarına Yönelik Bulgular	30
4.2.1. OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular	30
4.2.2. OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarının Okul Öncesi Öğrencilerinin Yaş Dağılımları Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular	32
4.3. OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Yönelik Yapılan Korelasyon Analizi Bulgular	34
4.4. Büyük Kas Becerisi, Okul Öncesi Sosyal Davranış Arasındaki Yordama Durumuna İlişkin Regresyon Analizleri.....	36

BEŞİNCİ BÖLÜM.....	40
TARTIŞMA.....	40
ALTINCI BÖLÜM	51
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
KAYNAKÇA.....	55
EKLER.....	68
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU.....	82

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Okul Öncesi Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Dağılımları	24
Tablo 2. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testine İlişkin Bulgular	27
Tablo 3. Güvenilirlik Analizi Bulguları	28
Tablo 4. Değişkenlere Yönelik Betimsel Analizi Sonuçları	29
Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	31
Tablo 6. Okul Öncesi Öğrencilerinin Yaş Dağılımlarına Göre OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	33
Tablo 7. Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları	35
Tablo 8. Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Sosyal Davranışlarının Büyük Kas Becerisi Düzeylerini Yordama Durumu	36
Tablo 9. Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Sosyal Davranış Alt Boyutlarının Büyük Kas Becerisi Düzeylerini Yordama Durumu	37
Tablo 10. Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Sosyal Davranış Alt Boyutlarının Lokomotor Düzeylerini Yordama Durumu	38
Tablo 11. Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Sosyal Davranış Alt Boyutlarının Nesne Kontrol Düzeylerini Yordama Durumu	38

KISALTMALAR

BÜKBÖT	: Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi
F	: Frekans
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
N	: Veri Sayısı
OÖSDÖ-ÖF	: Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu
Ort	: Ortalama
P	: Anlamlılık Düzeyi
R	: Korelasyon Katsayısı
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı
SS	: Standart Sapma
T	: t değeri
$\bar{X}$	: Aritmetik ortalama
vd.	: ve diğerleri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
%	: Yüzde

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Erken çocukluk dönemi, bireyin doğumundan itibaren başlayan ve genellikle 0-6 yaş aralığını kapsayan kritik bir gelişim sürecidir. Bu dönem, çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal açılardan temellerinin atıldığı, kişilik oluşumunun başladığı ve çevresiyle ilk yoğun etkileşimlerini kurduğu bir zaman dilimidir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitim; psikomotor, bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve öz bakım alanlarında çocukların çok yönlü gelişimini desteklemeyi hedefleyen ve onları ilköğretime hazırlayan sistemli bir süreçtir (Ural ve Ramazan, 2007).

Okul öncesi eğitimi önemli kılan temel unsurlardan biri, bu dönemde çocuklara kazandırılan alışkanlıkların, tekrar ve yönlendirme yoluyla kalıcı davranışlara dönüşebilme potansiyelidir. Bu alışkanlıkların bireyin toplumsal yaşama uyum sürecinde belirleyici olduğu ifade edilmektedir (Dinçer vd., 2017). Çocuğun erken yaşta çevresiyle kurduğu nitelikli etkileşimler, yalnızca sosyal uyumunu değil, aynı zamanda düşünme becerilerini, tutumlarını ve genel davranış repertuarını da şekillendirmektedir (Yuvacı ve Dağlıoğlu, 2018).

Bu dönemde sağlıklı gelişim koşullarına sahip olan çocukların, ileriki yaşlardaki akademik, sosyal ve duygusal yaşamlarının da sağlam temeller üzerine inşa edileceği vurgulanmaktadır. Gelişimsel süreçte çocuğun sevilme, beslenme ve güven gibi temel ihtiyaçlarının yanı sıra oyun ve hareket etme gereksinimleri de hayati öneme sahiptir. Motor gelişim, çocukların büyüme sürecinde fiziksel sağlığın yanı sıra bilişsel ve sosyal gelişim üzerinde de etkili olan temel bir faktördür. Hareket becerileri, doğumdan itibaren başlayan ve yaşam boyu devam eden dinamik bir gelişim süreci içinde şekillenir (Tepeli, 2010). Bu süreçte çocukların çevreyi keşfetme, deneyimleme ve araştırma yoluyla hareket becerilerini geliştirdikleri; dolayısıyla hem hareket ederek öğrendikleri hem de öğrenmeyi hareket yoluyla destekledikleri gözlemlenmiştir (Mengütay, 2005).

Motor beceriler yalnızca fiziksel gelişimi değil, aynı zamanda bilişsel yapının güçlenmesini ve özgüvenin artmasını da sağlamaktadır. Bu nedenle, çocukların erken yaşta zenginleştirilmiş hareket deneyimleriyle buluşturulması hem beden farkındalığını artırmakta hem de beden eğitiminin temelini oluşturmaktadır (Ozmun ve Gallahue, 2016; Ekland vd., 2005). Ayrıca bu dönemde gelişen benlik algısı, çocukların sosyal ilişkilerdeki yeterliliklerini ve duygusal tepkilerini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle erken çocukluk dönemine yönelik yapılandırılmış programlar, çocukların sağlıklı kişilik gelişimi ve toplumsal uyumu açısından kritik rol oynamaktadır (Marsh vd., 1991).

Özetle, okul öncesi dönem yalnızca bilişsel değil; aynı zamanda sosyal, duygusal ve davranışsal yetkinliklerin temellendiği çok yönlü bir gelişim evresidir. Bu süreçte kazanılan bilgi, beceri ve tutumlar bireyin yaşam boyu sürdüreceği davranış kalıplarını şekillendirmektedir. Çocuklar, erken yaşta öğrendikleri sosyal davranışları, daha önceki deneyimlerinin üzerine inşa ederek geliştirirler (Gander, Gardiner ve Dönmez, 1993; McElwain vd., 2007). Bu nedenle, erken çocukluk dönemi eğitime yapılan yatırım, bireyin gelecekteki yaşam kalitesine ve toplumsal uyuma doğrudan katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi düzeydeki öğrencilerin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlılığını inceleyerek, motor beceri düzeyi yüksek olan öğrencilerin sosyal gelişim düzeylerinin de yüksek olup olmadığını değerlendirmektir. Bu inceleme, çocukların gelişim düzeyleri hakkında çıkarımlar yapılmasına ve gelişim düzeylerine daha uygun çalışmalar tasarlanmasına olanak sağlayabilir.

Ayrıca, çalışmanın okul öncesi çocukların motor ve sosyal gelişim düzeylerini cinsiyet ve yaş değişkenleri bağlamında ayrıntılı bir şekilde ele alması, alandaki literatüre önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir.

1.1. Problem Cümlesi

Aksaray ilinde öğrenim gören okul öncesi dönemi öğrencilerinin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.2. Alt Problemler

Araştırmanın temel problemi doğrultusunda aşağıda belirtilen alt problemlere yanıtlar aranmıştır.

- 1) Araştırma grubunda yer alan Okul Öncesi Öğrencilerinin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2) Araştırma grubunda yer alan Okul Öncesi Öğrencilerinin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3) Araştırma örnekleminde yer alan Okul Öncesi Öğrencilerinin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılında öğrenim gören okul öncesi dönemi öğrencilerinin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesidir. Araştırmada okul öncesi öğrencilerinin bazı değişkenler açısından motor beceri düzeylerinin sosyal gelişim özelliklerine anlamlı bir etkisinin olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönem, bireyin bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişiminin en hızlı gerçekleştiği ve kişilik yapısının temellerinin atıldığı kritik bir dönemdir (Aral ve Kandir, 2020; Yavuzer, 2018). Bu dönemde kazanılan motor beceriler, yalnızca fiziksel gelişimi değil, aynı zamanda çocukların özgüven kazanımı, grup içi etkileşimleri ve sosyal becerilerinin gelişimini de doğrudan etkileyebilmektedir (Piek vd., 2008; Goodway ve Branta, 2003). Literatürde motor gelişim ile sosyal gelişim arasındaki ilişkiye yönelik çeşitli araştırmalar yer alsa da bu çalışmaların büyük bir kısmı sınırlı örneklem gruplarıyla gerçekleştirilmiş olup, Türkiye bağlamında konuya ilişkin araştırmaların sayısı oldukça sınırlıdır (Demir ve Yıldız, 2017; Şahin ve Güler, 2019). Bu araştırma, okul öncesi dönem çocuklarında motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyerek, mevcut literatüre katkı sağlamayı ve bu alandaki boşluğun giderilmesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Özellikle erken çocukluk döneminde motor gelişimi destekleyen etkinliklerin, çocukların grup içindeki etkileşim düzeylerini artırdığı ve sosyal becerilerinin gelişimine olumlu katkı

sağladığı bilinmektedir (Sigmundsson ve Hopkins, 2010). Bu doğrultuda, çocukların fiziksel becerilerinin gelişimi yalnızca bireysel bir kazanım değil, aynı zamanda sosyal yaşantılarına da doğrudan etki eden bir süreçtir. Dolayısıyla, motor gelişim düzeylerinin sosyal gelişim üzerindeki etkisinin anlaşılması, okul öncesi eğitim programlarının daha bütüncül ve etkili şekilde yapılandırılmasına katkı sunacaktır.

Bu çalışmanın sonuçları, özellikle okul öncesi öğretmenleri, ebeveynler ve eğitim programı geliştiricileri için önemli ipuçları taşıyabilir. Motor gelişimi destekleyen etkinliklerin, sosyal becerileri de geliştirebileceğine yönelik elde edilecek veriler hem öğretim sürecinde uygulanacak hem de sınıf içi ortamların yeniden yapılandırılmasına olanak tanıyabilir. Böylece, çocukların çok yönlü gelişimlerini destekleyen bir öğrenme ortamı sağlanabilir.

Çalışma, Aksaray ilinde öğrenim gören 4, 5 ve 6 yaş grubundaki toplam 168 okul öncesi öğrencisiyle yürütülmüştür. Bu kapsamıyla çalışma, yerel bağlamda elde edilen veriler üzerinden motor ve sosyal gelişim arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak, Türkiye’deki erken çocukluk eğitimi alanında yapılacak benzer çalışmalara ışık tutmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, kültürel ve bölgesel değişkenlerin bu ilişki üzerindeki etkilerini anlamaya katkı sağlayarak, literatüre hem teorik hem de uygulamalı düzeyde özgün bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

- 1) Okul öncesi sosyal davranış ölçeği öğretmen formu (OÖSDÖ-ÖF), öğretmen tarafından doldurulacağı için bütün öğrencilere objektif bir yaklaşım içerisinde olduğu varsayılmıştır.
- 2) OÖSDÖ-ÖF, öğretmen tarafından doldurulurken özverili ve dikkatli bir şekilde davrandığı varsayılmıştır.
- 3) Bükböt testi uygulanırken bütün öğrencilerin hazır bulunduğu varsayılmıştır.
- 4) Katılımcıların motor beceri testini en yüksek performansla yaptıkları varsayılmıştır.
- 5) Tüm öğrencilere aynı anda ve aynı ortamda test yapıldığı varsayılmıştır.
- 6) Test uygulama aşamasında gözlemci ve uygulayıcı öğretmenlerin aynı kişilerden oluşacağı varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1) Araştırma bulguları zaman açısından 2024-2025 eğitim-öğretim yılı ile,

- 2) Araştırma bulguları örneklem açısından farklı anaokullarında öğrenimlerini sürdüren okul öncesi öğrencileri ile,
- 3) Araştırma rnekleminde yer alan öğrencilerin sadece Aksaray ilinde öğrenim görmesi ile,
- 4) Araştırmada kullanılmak üzere toplanan verilerin geçerlilik süresi, anketin uygulandığı tarihler ile,
- 5) Araştırma konu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan edinilen veriler ile,
- 6) Araştırma konu açısından Okul ncesi ğrencilerinin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeylerinin ölçülmesi ile sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi

Okul öncesi eğitimin, literatürde birden fazla tanımı bulunmaktadır. MEB (2024)'e göre Okul öncesi eğitim, çocukların zengin ve nitelikli öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı bir şekilde gelişimlerini desteklerken aynı zamanda tüm gelişim alanlarını; bilişsel, fiziksel, dilsel, sosyal ve duygusal alanlarda gelişimlerini en üst düzeye ulaştırıp ilköğretim ile yaşamın diğer alanlarına hazır bulunmalarını sağlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Akduman (2015) ise araştırma sonucunda, çocukların sosyal uyum ve becerilerinin yaşlarına bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği; 6 yaşındaki çocukların sosyal uyum düzeylerinin 5 yaş grubunda bulunan çocuklara göre daha yüksek olduğu ve çocukların yaşları ilerledikçe sosyal davranışlarında artış gözlemlendiği tespit edilmiştir. Kısaca okul öncesi eğitim çocukların bütün yönleriyle geliştirmeyi ve zorunlu eğitim sürecine kadar desteklemeyi amaçlar.

Okul öncesi eğitim hem ülkemizdeki çocuklar için hem de diğer dünya ülkeleri çocukları için çok kritik ve önemlidir. Ülkedeki her kesime yayılması gerekmektedir. Çünkü 0-6 yaş dönem, insan yaşamında bulunan en kritik dönemlerden birisidir. Yapılan araştırmalar, okul öncesi eğitime yapılan yatırımların olumlu geri dönüşler sağladığını ortaya koymaktadır. Okul öncesi eğitimi alan çocukların, diğer çocuklara göre bir sonraki eğitim kademesine geçişte daha hızlı ve daha kolay bir şekilde uyum sağladıkları gözlemlenmektedir. Bu eğitim süreci, eğitimde fırsat eşitliği sunmanın yanı sıra, özel gereksinimli çocukların erken teşhis edilmesini sağlamak ve çocuklara ilişkin birçok önemli bilginin yetişkinlere aktarılması yoluyla bilinçli bir toplumun oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Koçyiğit, 2012).

2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitiminin hedef ve sorumlulukları, millî eğitimin genel hedefleri ve temel ilkeleri doğrultusunda;

- Çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikososyal gelişimlerini destekleyerek düzenli alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak,
- Toplum içerisine kaynaşma ve uyum sağlamalarını desteklemek,
- Çocukları ilköğretim düzeyine göre hazırlamak,
- Elverişsiz şartlardan, çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı sunmak,
- Çocukların ana dilimiz olan Türkçeyi güzel ve doğru bir şekilde konuşmalarını sağlamaktır (MEB, 2024).

2.3. Motor Gelişim

Öğrenilmiş ve belirli bir amaca yönelik olarak, vücudun bir ya da birden fazla parçasıyla gerçekleştirilen hareket, motor beceri olarak bilinmektedir. (Gallahue vd. 2020). Farklı bir tanımda ise; deneyim ile birlikte öğrenmenin de etkisiyle bir ya da birden fazla hareketin bir araya geldiği bütünsellik olarak tanımlanır (Yalçın, 2021). Hareket temelli becerilerin kazanılmasını içeren, doğum öncesinde başlayıp bireyin yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir (Çoknaz, 2021). Motor gelişim, bireyin yaşamı boyunca motor davranışlarda meydana gelen sürekli ve sistematik bir değişim sürecidir (Gallahue vd., 2020).

Motor gelişim, bireyin yaşamı boyunca yaşa bağlı olarak ortaya çıkan ardışık değişimleri ve bu değişimlerin altında yatan süreçleri ile etkileyici faktörleri araştıran bilimsel bir disiplindir (Haibach vd., 2018). İnce ve diğerleri (2021) göre motor gelişim, bireyin yaşamı boyunca hareket davranışlarında gerçekleşen değişimlerin yanı sıra bu değişimleri etkileyen ve bu değişimlerden etkilenen süreç ve etkenlerin araştırılması olarak tanımlamışlardır. Motor beceriler, yapılan harekette kullanılacak kasların türüne göre büyük (kaba motor) kas ve küçük (ince motor) kas becerileri olarak ikiye ayrılır (Bayraktar ve Süleymanoğulları, 2020).

2.3.1. Kaba Motor Beceriler

Büyük kas (Kaba Motor) becerileri, kütle ve hacim olarak daha geniş olan kasların (gövde, kol, bacak kasları) kullanımıyla gerçekleşen hareketlerdir. Bireylerde bulunan en temel becerilerin, yani güç, esneklik, çeviklik gibi beceriler ortaya çıkar (Yıldırım, 2023). Büyük kas becerileri; manipülatif (nesne kontrolü gerektiren) hareketler, lokomotor (yer değiştirme) hareketler ve lokomotor olmayan (yer değiştirme gerektirmeyen) hareketler

olarak 3'e ayrılır (Çelik 2021; Lubans, Morgan, 15 Cliff, Barnett ve Okely, 2010; Suharjana, 2019). Kaba motor becerileri üç başlık altında inceleyecek olursak;

Nesne kontrolü gerektiren (manipülatif) hareketler: Bir nesne ve bir cisim ile birlikte gerçekleştirilebilen hareketleri ifade etmektedir. Nesne kontrol becerileri, bireyin el ya da ayak kullanarak çeşitli araçları (raket, sopa, çember, ip, hokey sopası, badminton raketi vb.) ya da nesneleri (top, disk, frizbi, gülle vb.) yönlendirme, kontrol etme ya da bu nesnelere belirli bir kuvvet ile müdahalede bulunma yetisini ifade etmektedir. Bu beceriler, fırlatma, yakalama, tekmeleme, sürme, itme ve çekme gibi temel motor becerileri kapsamaktadır (Ergin ve Ayan, 2019).

Yer değiştirme gerektiren (lokomotor) hareketler: Yer değiştirme becerileri, bireyin sabit bir noktadan başka bir noktaya doğru vücut ağırlığını aktararak gövdesinin değişmesini içeren motor hareketler bütünüdür. Bu beceriler arasında yürüme, koşma, sıçrama, atlama, tırmanma, zıplama, sekme gibi temel hareketler yer almakta olup; aynı zamanda engel üzerinden atlama, merdiven çıkma, geri yürüme, yan adımlarla ilerleme, sürünme ve yuvarlanma gibi daha karmaşık hareket kalıplarından oluşmaktadır (Genç, 2019; Gümüşdağ ve Yıldırım, 2018).

Yer değiştirme gerektirmeyen (non lokomotor) hareketler: bireyin vücut konumunu değiştirmeksizin sabit bir şekilde gerçekleştirdiği kontrollü hareketleri ifade eder. Bu beceriler, büyük kas gruplarının koordineli kullanımıyla denge, kontrol ve postüral stabilitenin sağlanmasına katkı sunar. Dönme, itme, çekme, ayak parmak ucuna yükselerek yukarıya uzanma gibi temel hareketlerin yanı sıra, çömelme, diz çökme, vücutla daire çizme, gövdeyi öne, arkaya ya da yana doğru esnetme, denge tahtasında sabit durma ve kollarla dairesel hareketler yapma gibi çeşitli hareketleri de kapsamaktadır. Bu tür beceriler, çocukların motor kontrolünü, esnekliğini ve kas gücünü geliştirmede önemli bir etkidir (Yıldırım, 2023).

2.3.2. İnce Motor Beceriler

İnce motor beceriler bireyin doğumu ile başlar ancak; 6 yaş itibarıyla gözle görünmeye başlar (Yıldırım, 2023). İnce motor beceriler, el ve parmaklar gibi küçük kas gruplarının koordineli, kontrollü ve amaçlı kullanımını gerektiren; nesneleri kavrama, manipüle etme ve hassas hareketleri gerçekleştirme yetisini ifade eden motor becerilerdir (Gallahue vd., 2020). Milli Eğitim Bakanlığı (2020) tarafından hazırlanan bültende, ince motor becerilerin

gelişiminin okul öncesi dönemde desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu beceriler, günlük yaşamın birçok alanında işlevsellik sağlamakla birlikte bilişsel ve psikomotor gelişim açısından da kritik bir rol oynamaktadır. İnce motor becerilere örnek olarak; nesne tutma, kavrama, bırakma, yazı yazma, resim çizme, makas kullanma, düğme ilikleme, fermuar açıp kapama, ipe boncuk dizme, küçük parçaları birleştirme, yapboz tamamlama, kalemle şekil çizme, hamur yoğurma, ip geçirme etkinlikleri ve kâğıt katlama gibi hassas hareketler verilebilir (Kafalı, 2022).

2.3.3. Motor Gelişim Dönemleri

Motor gelişim, fiziksel büyüme ve merkezi sinir sisteminin gelişimiyle birlikte organizmanın bilinçli ve denetimli hareket etme yeteneğini kazanmasıdır (Arslan, 2014). Motor gelişim, insan hayatı boyunca motor performansta sürekli gerçekleşen değişimdir (Gallahue vd., 2020). Motor gelişimi anlayabilmek için fiziksel büyüme ve gelişme süreçlerini bilmek gerekmektedir. Gelişim, gebelikle başlar ve doğum öncesine kadar düzenli bir sıra izler (Gallahue vd., 2020).

Hareket, çocuklarda erken öğrenmeye katkıda bulunduğu için; motor gelişim, çocuk gelişiminin en önemli unsurlarından biridir (Karatel, 2019). Yürüme, koşma, sıçrama, fırlatma gibi kolay hareketlerden bisiklete binme, paten kayma, kayakla atlama gibi daha karmaşık hareketlere kadar organizmanın bu hareketleri gerçekleştirebilmesi için büyümeye bağlı olarak iskelet, kas ve merkezi sinir sisteminin gelişmesi gerekmektedir (Çelik, 2021).

Motor gelişim evreleri, bireyin hareket davranışlarında zaman içerisinde gözlemlenen sistematik, düzenli ve yaşa bağlı olarak kendini göstermektedir. Bu evreler, motor becerilerin kazanımı ve gelişimi sürecinde ortaya çıkan nicel ve nitel farklılıkları yansıtarak, bireyin motor performansındaki ilerlemeleri ve olgunlaşma düzeylerini ortaya koymaktadır. (Gallahue vd., 2020). Bu evreler; refleks hareketler dönemi, ilkel hareketler dönemi, temel hareketler dönemi ve spor hareketleri dönemi olarak isimlendirilmektedir (Gallahue vd., 2020; Sevimay Özer ve Özer, 2021).

2.3.3.1. Refleks Hareketler Dönemi (0-1 Yaş)

Refleks “dışardan gelen uyarı sonucunda istem dışı gerçekleşen fiziksel yanıt” şeklinde tanımlanmaktadır (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2018). İstemsiz olarak kabul edilen refleksler, motor gelişim dönemlerinin temelini oluşturmaktadır (Çoknaz, 2020). Yeni doğan bir

bebeğin davranışları çoğu zaman omurilik ve aşağı beyin merkezlerinden idare edilirken zaman geçtikçe kortekste daha geniş çapta idare etme gücü oluşur ve istemli hareketler gerçekleşmeye başlar (Sevimay Özer ve Özer, 2021). Hayatın devam edebilmesini sağlayan refleksler (nefes alma, aranma, emme ve göz kırpması) olduğu gibi, ilerideki motor becerilerin ilkel örnekleri olarak kabul edilen refleksler de bulunmaktadır. Reflekslerden bazıları zaman içerisinde tamamen ortadan kalkarken, bazı refleksler de motor beceri olarak gözlenmeye devam eder (Çelik, 2021; Mülazımoğlu Ballı ve Hürmeriç Altunsöz, 2022; Sevimay Özer ve Özer, 2021). İstemli hareketler başlasa da bazı refleksler hayatımız boyunca devam eder. Bunlar Öksürme, nefes alma, hapşıрма, esneme gibi reflekslerdir (Özer ve Özer, 2019).

2.3.3.2. İlkel Hareketler Dönemi (0-2 Yaş)

Bebeğin ilk iki yılını kapsamaktadır. Motor gelişim için önemli olan refleksler bu süreç içerisinde kademeli olarak baskılanır ve ortadan kalkarken bu durum istemli hareketlerin ilerleyerek ortaya çıkmasına izin vermektedir. Örnek olarak, sırtüstü durumundayken yüzüstüne doğru yuvarlanma hareketi, tonik labirent ve moro reflekslerinin azalmasına bağlı olarak meydana gelmektedir (Lipkin, 2009).

Bebek, yaşamının ilk yıllarındaki ilkel hareketlerin belirli bir sırada ilerlemesi evrenseldir, ancak ortaya çıkış zamanı, hızı, bireysel olarak farklılık göstermektedir. Bireyin biyolojik özellikleri, çevre, uygulama ve olgunlaşma ilkel hareketlerin hızında değişkenlik gösterebilmektedir. İlkel hareketler; yaşam için elzem olan baş, boyun ve gövde kaslarının kontrolünü gerektiren denge becerileri, uzanma, kavrama, bırakma gibi manipülatif becerileri ile sürünme, emekleme, yürüme benzeri lokomotor becerileri kapsamaktadır (Gallahue vd., 2020).

2.3.3.3. Temel Hareketler Dönemi (2-7 Yaş)

Bireyin yaşamının 2 ile 7 yaş arası çocukluk yıllarını kapsayan dönemdir. Bu dönem; yürüme, koşma, sıçrama, topu fırlatma, yakalama, yuvarlanma becerilerinin kazanıldığı ve Temel Beceri olarak isimlendirildiği bir dönemdir (Özer ve Özer, 2019). Temel beceriler, yaşam boyunca kullanılır. Yetişkinlerin olduğu kadar çocukların da günlük yaşamları için önemlidir (Gallahue vd. 2020). Bu hareket becerilerini okul öncesi dönemde geliştirmedeki başarı, ergenlik ve yetişkinlik yıllarındaki başarının da temelini oluşturur (Özer ve Özer, 2021). Her çocuğun bu becerileri kazanmasında farklılıklar görülse de lokomotor, nesne

kontrolü ve denge gelişimi ile birlikte lokomotor olmayan hareketlerde ustalaşma, bu dönemde gerçekleşmektedir. 2-3 yaşta çocuklar kaba motor kontrolü kazanmaya başlar ancak bu hareketler kısıtlı veya abartılı şekilde gerçekleştiği gözlenebilir (Bayraktar ve Süleymanoğulları, 2020). 4-5 yaş itibariyle çocukların hareketleri daha kontrollü ve akıcı sergilediği gözlemlense de becerileri gerçekleştirirken abartma ve kısıtlılık devam etmektedir. 5-7 yaş arasında ise çocuklar, hareketi tam ve bütünsel olarak gerçekleştirebileceği düzeye ulaşmıştır (MEB, 2025). Temel hareketler döneminde elde edilen beceriler yaşamın ilerleyen yıllarında günlük kullanılan beceriler ile spora özgü ve karmaşık becerilerin yapısını oluşturmaktadır (Gallahue vd., 2020).

2.3.3.4. Sporla İlgili Hareketler Dönemi (7+ Yaş)

Temel hareketler döneminin devamı olarak görülen bu dönemde çocuklar yer değiştirme, nesne kontrolü ve lokomotor olmayan yani sabit bir şekilde gerçekleştirilen beceriler ve artık eskiye göre daha başarılı oldukları denge, koordinasyon, güç gibi motor gelişimin bileşenlerini spor, yarışma ve eğlence amaçlı kullanmaya başlarlar. 7 yaşından itibaren çocuklar fiziksel kapasite ve sınırlılık düzeylerinin farkına varmalarıyla birlikte yönelim sağladığı spor branşına katılım gösterebilmektedirler (Yılmaz, 2018). 7-8 yaşlarına ulaşmış çocuklar, geçiş evresine girerek temel hareket becerilerini birleştirir ve sporda özelleşmiş beceri düzeyinde uygulamaya başlarlar. (Sevimay Özer ve Özer, 2021). Önceki dönemlerden farklı olarak performans; sadece hareketleri yapabilmek değildir, doğru ve kontrollü yapmak daha önemli hale gelmiştir. Spor branşlarına yönelim gösteren ve katılım sağlayan çocukların motor gelişim düzeylerinde olumlu etkiler görülmektedir (Popovic vd. 2020). Genel evreden sonra çocuklar 11- 13 yaşlarına ulaştığında, bireysel farklılık durumlarına göre seçilmiş olan branşa yönelim söz konusudur. Büyümenin en hızlı olduğu dönem ve bu dönemin belirtilerinin tamamlanmasına kadar geçen sürede kız çocuklarının motor öğrenme becerisi ulaşabileceği maksimum seviyeye ulaştığı için kız çocukları için bu dönem çok önemlidir. 14 yaş itibariyle başlayıp yetişkinlik dönemine kadar devam eden bu evre uzmanlaşma evresidir. Özel hareket becerisinden sonra yaşanan bu dönem motor gelişim evresinin en üst seviyesidir. Bu evrede görülen en önemli özellik çocuğun seçtiği branşta devamlılık sağlaması önemlidir. Bu dönemde çocuk nöro-musküler sistem olarak da gelişmiştir ve daha karmaşık yeni hareketleri kolaylıkla yapabilir (Mengütay, 2005; Gallahue vd., 2014; Yılmaz, 2017).

2.3.4. Motor Gelişim Bileşenleri

Motor gelişimin bileşenleri, motor becerilerin performans düzeyini artıran özellikler toplamı olarak değerlendirilebilir (Deniz, 2011). Bu beceriler hayatımız boyunca günlük yaşamda gerekeni işlerin en verimli şekilde yapılabilmesi ve aynı zamanda katılım sağlanan spor branşına uygun olması oldukça önemlidir (Şişli, 2018).

2.3.4.1. Kuvvet

Kuvvet, bir dirence karşı koyabilme yeteneği olarak tanımlanır (Muratlı, 1997). Araştırmalar, erkek çocuklarda kas kuvvetinde en belirgin artışın 6–8 ile 13–14 yaş aralığında; kız çocuklarında ise 4 ve 9 yaşlarında meydana geldiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, 6–10 yaş aralığındaki çocuklara yönelik olarak iskelet ve kas sistemini destekleyecek şekilde tasarlanmış, çok yönlü ve oyun temelli fiziksel etkinliklerin uygulanması hem güvenli hem de gelişim açısından yararlı bir yaklaşım olacaktır. Çocuklarda sağlıklı kas ve iskelet gelişiminin desteklenmesi amacıyla, erken yaşlarda yoğun kuvvet gerektiren uygulamalardan kaçınılmalı; bunun yerine, düzenli fiziksel aktivite ve yaşa uygun egzersizlerle motor gelişim teşvik edilmelidir (Kovar vd., 2004).

2.3.4.2. Sürat

Bireyin motor becerilerini en kısa sürede ve en yoğun şekilde gerçekleştirmesi olarak tanımlanmaktadır (Ziyagil vd., 1994). Sürat yaş gruplarına göre ilerleyişini sürdürmektedir. Çocuklar, Okul öncesi çağlarında iken hareketi gerçekleştirme süreci yavaştır, kaba becerileri daha ön plandadır. Ancak 5-7 yaşlarından itibaren genel hareket süratinde bir iyileşme gözlenmeye başlanır. İlkokul döneminin ilk evresinde (6–9 yaş aralığı), hareket hızı gelişiminin, en hızlı olduğu dönem olarak dikkat çekmektedir. İkinci evrede (10–14 yaş), reaksiyon süresi gelişimi belirginleşmekte ve bazı bireylerde yetişkin düzeyine ulaşabilmektedir. Ergenlik döneminin ilk ve ikinci aşamalarında (14–18 yaş arası) ise sinirsel mekanizmaların olgunlaşmasına bağlı olarak hız kapasitesi en üst seviyeye ulaşmakta ve bu dönemin sonunda gelişimini büyük ölçüde tamamlamaktadır (Muratlı, 1997).

2.3.4.3. Dayanıklılık

Dayanıklılık, bireyin uzun süreli çalışmalara dayanma gücü olarak tanımlanmaktadır (Sevim, 2007). Dayanıklılık çalışmaları yorgunluğa karşı direnç yeteneğini geliştirir. Okul öncesi ve ilkokul dönemindeki çocuklarda dayanıklılık çalışmaları kuvvet çalışmaları gibi yaş seviyesine bağlı olarak oyun formatında yapılmalıdır (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2018).

Çocukların kalpleri, yapılan çalışmalara uyum sağlayabilir ve gerekli tepkileri verebilme yeteneğine sahiptir. Araştırmalar, 3–5 yaş aralığındaki çocukların dayanıklılık antrenmanlarına uyum gösterebildiğini ortaya koymaktadır. Kas kuvveti ve dayanıklılığa yönelik etkinlikler, çocukların fiziksel uygunluk düzeylerini artırmada önemli bir rol oynamaktadır (Pınar ve Erkut, 2000).

2.3.4.4. Esneklik

Esneklik, sporcunun eklemlerinin anatomik sınırları içerisinde, geniş hareket açıklıklarıyla ve çeşitli yönlerde doğru hareket gerçekleştirebilme kapasitesini ifade eder. (Sevim, 2007). Esneklik insanın anatomik yapısıyla doğrudan bağlantılıdır. Oyunlara aktif olarak katılım sağlayan çocuklar oyun gereği mücadele ederken, kollarını, bacaklarını çeşitli yönlerde savurur, başını ve gövdesini farklı yönlerde doğru eğip, döndürür, oturur, kalkar ve sürünürler. Yapılan bu hareketler esnekliği geliştirmeye yönelik hareketlerdir (Kuru, 2009).

Esneklik, erkeklerde 4-8 yaşları arasında ve kızlarda 4-13 yaşları arasında hızlı bir şekilde gelişim ve ilerleme göstermekte olduğundan dolayı bu yaş gruplarında yapılan çalışmalar çok önemlidir. Bu yaşlarda çocuklar, yapmış oldukları esneklik hareketlerinde rahat ve başarılı bir şekilde yapıyor olsalar da çalışmalara devam etmelidirler. Bu dönemlerde mutlaka esnekliği korumak ve geliştirmek amacıyla düzenli bir şekilde çalışmaların yapılması büyük önem taşımaktadır (Mengütay, 2005).

2.3.4.5. Koordinasyon

Gökmen ve diğerleri (1995) göre karışık ve birçok hareketin üretilmesinde kasların uyumlu ve eşzamanlı olarak mükemmel bir şekilde çalışmasıdır.

7-9 yaş aralığında, koordinasyon becerilerinde belirgin bir gelişim gözlemlenir ve bu gelişim, 12 yaşına kadar devam ederek daha da ilerler. Okul öncesi dönemdeki çocuklar, temel ritmik hareketleri gerçekleştirme ve motorik açıdan yüksek düzeyde tepki verme

yeteneğine sahiptir. Bu nedenle, koordinasyon becerilerinin geliştirilmesi, özellikle okul öncesi dönemde başlatılması çok önemlidir. 7–9 yaş aralığında uyum yeteneğinde belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Her ne kadar kız çocuklarının performans düzeyi erkek çocuklara kıyasla daha düşük olsa da gelişim süreçleri büyük ölçüde benzer bir seyir izlemektedir. Herhangi bir spor dalı ile uğraşan çocuklar, diğer çocuklara göre daha yüksek reaksiyon yetisine sahiptirler. Koordinasyon becerilerinin 3 ile 9 yaş arasındaki dönemde büyük ölçüde gelişimini tamamladığı bilinmektedir. Bu nedenle, söz konusu gelişimsel süreçte çocuklara yönelik çok yönlü hareket becerilerini içeren etkinliklere, örneğin hayvan yürüyüşleri gibi yaratıcı ve fonksiyonel motor çalışmalara, genel olarak yer verilmesi gerekmektedir. Hareket temelli uygulamalar ile eğitsel oyunların, koordinasyon becerilerinin gelişimi üzerinde önemli ve belirleyici bir rol oynadığı unutulmamalıdır (Mengütay, 2005).

2.3.4.6. Denge

Denge, vücudun hareket halindeyken ya da sabit bir pozisyonda olması gereken duruşunu sürdürebilme yetisidir. Denge yeteneği, bireyin farklı ortamlar ile değişken koşullar altında vücut kontrolünü sağlayabilmesini ifade eder. Diğer motor bileşenlerde olduğu gibi, denge de psikomotor becerilerin etkili bir şekilde uygulanmasında temel bir rol oynamaktadır. Denge, statik ve dinamik olarak ikiye ayrılır. Statik denge, tek ayak üzerinde durmak, planör duruşunu yapabilmek gibi vücudun sabit kalarak kontrolünün sağlanmasını gerektiren hareketleri içerir. Dinamik denge ise çember hareketi, takla hareketi gibi vücut hareket halinde iken vücut kontrolünü sağlama gerektiren hareketlerdir (Çimen ve Pepe, 2022).

2.4. Bilişsel Gelişim

Bilişsel kavramı, genellikle zihinsel süreçlerin tamamını ifade eden geniş kapsamlı bir terim olarak kullanılmaktadır. Problem çözme, düşünme, hatırlama, yazılı ifade ve akademik çalışma gibi etkinliklerin temelinde bilişsel süreçlerin yer aldığı kabul edilmektedir (Bayhan ve Artan, 2007). Bebeklerin dünyaya geldiği andan itibaren etrafındaki her şeyi keşfetmeye, olan biteni anlama çabasına girer. Çocuğun çevresindekileri anlamak ve keşfetmek için girmiş olduğu zihinsel çabaya bilişsel gelişim denir (Kol, 2011).

Piaget, çocukların gelişim süreçlerinde aktif bir rol üstlendiklerini vurgulayarak, bilgi edinme yolunun yapılandırmacı niteliğine dikkat çekmiştir. Piaget'in kuramına göre bilişsel

gelişim, çocuğun çevresiyle kurduğu etkileşimler aracılığıyla bilişsel yapıların birbirini etkilemesi ve dönüşüme uğraması sonucunda gerçekleşmektedir (Özbay, 2009). Piaget, bilişsel gelişimi dört ana evrede incelemiştir: duyu-motor dönemi, işlem öncesi dönem, somut işlemler dönemi ve soyut işlemler dönemi. Piaget'in görüşüne göre, çocuk bu evrelerin her birinde kendine özgü bilişsel yapı ve becerileri edinir; ilgili dönemin görev ve gelişimsel kazanımlarını tamamladığında bir sonraki evreye geçiş yapar (Senemoğlu, 2013). Çocuğun bulunmuş olduğu evreden bir sonra ki evreye başarılı bir şekilde geçişi uyumsama ve özümleme ile adlandırılan süreçler olarak gerçekleşmektedir. Özümleme, bireyin mevcut bilişsel yapıları (şemaları) aracılığıyla çevresindeki uyarıcılara uyum sağlamasını ifade eden bir bilişsel süreçtir. Buna karşılık uyumsama, bireyin var olan şemalarını, karşılaştığı yeni nesne ve durumlara uygun biçimde yeniden yapılandırarak düzenlemesi sürecidir (Gander ve Gardiner, 2010). Duyusal-motor dönem, bebeklik evresini kapsayan ve bilginin hareketler ile duyusal deneyimler aracılığıyla edinildiği gelişimsel bir süreçtir. Okul öncesi dönemde bulunan çocuklar, sezgisel ve işlem öncesi evrede, semboller aracılığıyla içsel düşünme becerisi gösterebilmekte; ancak öğrenme süreçleri büyük ölçüde duyusal deneyimlere ve fiziksel ipuçlarına dayalıdır. Piaget'nin somut işlemler dönemi olarak tanımladığı evrede, ilköğretim çağındaki çocuklar daha sistemli ve mantıksal düşünme yetileri geliştirmiş olsalar da, öğrenme süreçlerinde somut nesnelerin desteğine ihtiyaç duyarlar. Soyut işlemler dönemi ise ergenlik ile birlikte başlar ve yetişkinlikte devam eder; bu dönemde bireyler, fiziksel nesnelere bağlı kalmaksızın tamamen soyut düşünme becerisi kazanır ve düşünme süreçleri, anlık deneyimlerden bağımsız olarak yürütülebilir hale gelir (Buldu, 2013).

Okul öncesi dönem, 0-6 yaş arasındaki çocuklar için kritik bir dönemi ifade etmektedir; bu dönemde, çocuklara gösterilen olumlu ya da olumsuz her türlü etkileşim, davranışlarında değişikliklere yol açan her olay, onların gelecekteki yaşamlarını şekillendirebilir. Erken çocukluk döneminde sağlanacak eğitim, ilerleyen yıllarda sağlıklı bir yaşamın temellerinin atılması açısından son derece önemlidir. Okul öncesi eğitim, çocuğun tüm gelişim alanlarının izlenebilmesi ve desteklenmesi bakımından büyük bir fırsat sunar. Bu dönemde çocukların çeşitli uyaranlarla tanıştırılması ve çevresel koşulların, çocuğun ilgi ve gereksinimlerine göre düzenlenmesi gerekmektedir. Çocuğun bu kritik evrede başarı deneyimleri kazanması ve gelişim alanlarının uygun uyaranlarla şekillendirilmesi, ileriki yaşantısında olumlu sonuçlar doğuracak ve kişilik gelişimi üzerinde de önemli etkiler yaratacaktır (Genç ve Senemoğlu, 2004). Okul öncesi eğitimin, çocukların bilişsel, dilsel, psiko-sosyal, psiko-motor ve diğer tüm gelişim alanları üzerindeki olumlu etkileri, çocuğun

ilköğretime başlamasından önce açıkça gözlemlenebilecek düzeyde belirginleşmektedir (Yavuzer, 2002). Konuya ilişkin yapılan araştırmalarda, okul öncesi eğitim alarak ilköğretime başlayan çocukların, bu eğitimi almayan akranlarına kıyasla okula daha başarılı bir başlangıç yaptıkları gözlemlenmiştir. Bu çocukların, okula uyum sürecinde daha olumlu ve uyumlu davranışlar sergiledikleri, ayrıca tüm gelişim alanlarında daha yüksek düzeyde başarı gösterdikleri belirlenmiştir (Kök vd., 2005).

2.5. Dil Gelişimi

Dil, bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri, karşılıklı etkileşim kurarak bilgi alışverişinde bulunabilmeleri açısından temel bir iletişim aracı olarak önemli bir işlevdir (Dağabakan ve Dağabakan, 2007). Dil gelişimi, çocuğun kronolojik yaşı doğrultusunda ana dilinde edindiği becerileri ifade eder. İletişim açısından çocuğun en etkili araçlarından biri olan dil, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim düzeylerini önemli ölçüde etkilemektedir. Aynı zamanda dil gelişimi, çocuğun bilişsel kapasitesi, fiziksel durumu, duygusal yapısı ile çevresel ve ailevi faktörlerden etkilenen çok yönlü bir süreçtir. Bebeklik döneminde temelleri atılan bu gelişim alanı, çocuğun eğitim süreci boyunca etkisini sürdüren kritik bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Orçan, 2008; Şahin, 2018). Tüm çocuklar için dil kullanma süreci, ilk aşamada bireysel seslerin ortaya çıkmasıyla başlar ve zamanla anlamlı heceler, tek kelimelik ifadeler, iki kelimelik cümleler, üç veya daha fazla kelime içeren cümleler ile devam eder. Nihayetinde, çocuklar karmaşık cümleler kurma yeteneği kazanmaya başlarlar (Temel vd., 2014).

Bebekler, yaklaşık iki aylık olduklarında ünlü sesler üretmeye başlarlar. Bu sesler genellikle "oo" gibi sesler olup, cıvıldaama dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu aşamadan sonra, ünlü seslere ünsüz sesler de eklenmeye başlanır ve yaklaşık 6. aydan itibaren agulama dönemi başlar. Bebekler, bildikleri ünlü ve ünsüz sesleri tekrar ederler; bu tekrarlar genellikle "bababababa" ya da "nananana" gibi uzun sesli ifadeler şeklinde görülür (Berk, 2013). Çocuk, yaklaşık 1 yaşından itibaren belirli kişi, nesne ya da durumlara yönelik anlamlı sözcükler üretmeye başlar ve yetişkinlerin bu kişi ya da nesneler için kullandığı ifadeleri aklında tutabilmektedir (Yavuzer, 1997). İki yaş civarındaki çocuklar, özne, nesne ve fiilden oluşan basit cümleler kurmaya başlarlar. Bu dönemde çocuklar, genellikle "telgrafik konuşma" olarak tanımlanan biçimde, düşünce ve isteklerini 2-3 kelimelik ifadelerle dile getirirler. Örnek olarak 'top fırlat', 'anne ayakkabı', 'araba gitti' gibi ifadeler (Arı, 2006). Üç yaş itibarıyla çocuğun ifade edici sözcük dağarcığında 900-1000 arasında kelime yer alır ve

3-4 kelimelik cümleler oluşturmaya başlar. Cümlelerinde özne ve eylem yer almakla birlikte basit cümle yapılarını kullanıp içinde bulunduğu durum hakkında konuşabilir (Akoğlu ve Turan, 2015). Altı yaşındaki çocuklar, dilin temel gramer kurallarının büyük kısmını öğrenmiş olurlar. Bu dönemde, çocukların kurdukları cümleler önceki yaş dönemlerine kıyasla daha uzun ve daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Ayrıca, geçmiş zaman, gelecek zaman ve şimdiki zaman gibi dilsel kavramları kullanabilme seviyesine gelmişlerdir. (Cırhinlioğlu, 2015).

2.6. Ahlak Gelişimi

Ahlak, bireylerin toplum olarak huzur, güven ve mutluluk içinde bir arada yaşayabilmelerine önemli ölçüde katkı sağlayan bir kavramdır. Bu bağlamda, toplumun düzenli, barışçıl ve istikrarlı bir şekilde yaşayabilmesi açısından bireylerin ahlaki değerlere sahip olması belirleyici bir unsur olarak bilinmektedir. Ahlaki özellikler, çocuğun içinde bulunduğu çevresel etkenler ve gelişimsel süreçler doğrultusunda şekillenmektedir. Ahlaki gelişim, bireyin yaşamındaki temel gelişim alanlarından biri olup; birey doğumdan itibaren fiziksel, psikomotor, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişim evrelerinden geçerken, ahlaki yapısı da bu süreçlerle etkileşim içinde gelişim göstermektedir. (Şengün, 2008). Ayrıca, ahlak gelişimi bireylerin sosyalleşme sürecinin de sosyal gelişiminin de bir parçası olarak görülmektedir (Molchanov, 2013).

2.7. Duygusal Gelişim

Duygusal gelişim, bireyin yaşamı boyunca duygularını tanıma, anlama, ifade etme ve düzenleme becerilerinde meydana gelen gelişimsel değişimleri kapsamaktadır. Bu süreç, bireyin sosyal çevresiyle kurduğu ilişkiler doğrultusunda şekillenmekte ve erken yaşlarda başlayan etkileşimlerle temellenmektedir (Campos vd., 2004).

Bebeklikten itibaren temel duygular olan mutluluk, korku, öfke ve üzüntü gibi hisler ortaya çıkmakta; çocuklar zamanla bu duygulara daha bilinçli tepkiler vermeye başlamaktadır. Özellikle iki yaş civarında çocuklar, hoşlanmadıkları durumlar karşısında ağlamanın yanı sıra kaçma, bağırma ya da inatlaşma gibi davranışlar sergileyebilir. Bu dönemde çocukların duygularındaki ani değişimler ve dışa dönük tepkiler oldukça belirgindir (Yavuzer, 1987).

Duygusal gelişim, bireyin sosyal yeterlilik kazanmasında ve çevresel uyaranlara uyum sağlamasında temel bir rol üstlenmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklar, başkalarının

duygularını tanıma, duygusal durumlarını ayırt etme ve bu doğrultuda empatik tepkiler geliştirme becerisi göstermeye başlamaktadır. (Thompson vd., 2010).

Duygusal gelişim de diğer gelişim alanları gibi birbirleriyle uyum ve etkileşim halindedir. Özellikle duyguların düzenlenmesinde çocukların bilişsel düzeyleri belirleyiciyken, sosyal çevre de bu gelişime yön vermektedir Campos vd., 2004). Aile içindeki iletişim biçimi, anne ve baba tutumları ile verilen duygusal destek, çocukların duygularını tanıma ve ifade etme becerileri üzerinde etkili olmaktadır (Sevim, 2002).

Duygusal gelişim sürecinde, çocuklar yalnızca kendi duygularını tanımakla kalmaz, aynı zamanda çevresindekilerin duygularını da anlamaya başlarlar. Özellikle dört-altı yaş arasında çocuklar, hoşlanmadıkları ya da kaygı yaratan durumlarda sadece ağlamakla kalmayıp, kaçma, direnç gösterme gibi çeşitli tepkiler de sergilerler. Beş yaş itibarıyla, başka çocuklarla daha işbirlikçi ilişkiler kurabilir, oyunlara aktif katılım sağlayabilir ve arkadaşlarının duygularına duyarlılık gösterebilirler. Altı yaş çocukları ise genellikle başkalarının haklarına saygı duyma, sırasını bekleme ve grup kurallarına uyma gibi sosyal-duygusal becerilerde daha olgun davranışlar sergilemektedirler (Cırhinlioğlu, 2015).

Yavuzer (1987), okul öncesi dönemde çocukların korkularının arttığını ve çeşitlendiğini belirtmektedir. Bu dönemde çocuklar sıklıkla karanlık, yalnız kalma, hayali yaratıklar ve yüksek seslerden korku duyabilirler. Bu korkular gelişimin doğal bir parçası olup, çocuğun çevresine dair farkındalığının artmasıyla ilişkilidir.

Sonuç olarak, okul öncesi dönemde çocukların duygusal gelişimi, sağlıklı bir kişilik oluşumu açısından temel bir basamaktır. Bu nedenle, çocuklara duygularını tanıyabilecekleri, ifade edebilecekleri ve düzenleyebilecekleri ortamların sunulması, duygusal gelişim açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle güvenli bağlanma ve olumlu ebeveyn tutumları, çocukların duygusal dünyalarını yapılandırmalarında destekleyici bir rol oynamaktadır (Berk, 2013).

2.8. Sosyal Gelişim

Sosyal gelişim, bireyin yaşamının her dönemini kapsayan ve insanlar arası olumlu ilişkiler kurarak çevresine uyum sağlamasını mümkün kılan bir süreçtir. (Çağdaş ve Seçer, 2002). İnsan dünyaya geldiği anda duyguları ile hareket ederek hayatı boyunca duygularında farklılıklar ve değişiklikler yaşamaktadır. Duygusal gelişim alanında çocuklar için yapılan araştırmalar, duygusal gelişimin olgunlaşma ve öğrenme sonrasında meydana geldiğini ve

bu kavramların tek başlarına hiçbir etkisinin olmadığını açıklamıştır (Kadim, 2023). Saarni (2001) Çocuğun etkileşim kurmaya başladığı ilk yer ailedir. İhtiyaçlarının karşılanması için ağlama, sesler çıkarma gibi davranışlar sergiler. Çocuğun ihtiyacının zamanında ve yeterli karşılanması çocuğa güven ve dinginlik verir. Bu nedenle erken yaşlarda oluşan bu etkileşim sosyal iletişimin temelini oluşturur (Okuyay, 2021). Okul öncesi eğitim, çocuğun sosyal gelişimi açısından ele alındığında, bu dönemde çocuk sürekli genişleyen ve karmaşıkleşan bir ilişki ağıyla etkileşim içindedir. Okula başlamadan önce sosyal çevresi büyük ölçüde ailesiyle sınırlıyken, okul öncesi eğitimle birlikte bu çevreye öğretmenler ve akranlar da dâhil olur. Bu yeni sosyal ortam sayesinde çocuk, özgüven kazanır, kendini sağlıklı ve uygun biçimde ifade etme becerileri geliştirir. Ayrıca kişilik gelişiminde önemli bir adım olan bağımsızlık duygusunu da pekiştirir. Tüm bu kazanımlar, çocuğun ilerleyen yaşlarda içinde bulunacağı sosyal çevrelere daha sağlıklı ve uyumlu şekilde adapte olmasına katkı sağlar (Karaca vd., 2011).

Yeni doğan bebeğin ihtiyaçlarının karşılanması için bir yetiştikine ihtiyacı vardır. Yetiştikinden ihtiyaçlarını almak içinde çeşitli iletişim yollarını dener ve keşfeder. Böylece bebeğin ilk sosyalleşme girişimi anne-baba veya bakım veren ile başlamış olur (San Bayhan ve Artan, 2014).

Bebeğin en temel ihtiyaçlarının doğru zamanda ebeveynleri tarafından dikkatli ve duyarlı bir şekilde karşılanması, bebeğin sosyal gelişiminin temelini oluşturmaktadır (Gülay ve Akman, 2009). Watson'ın görüşlerine göre, bebeklerin rastlantısal olarak gerçekleşen etkileşimleri ilk sosyal etkileşim olarak bilinen bağlanma evresini tetikler (Arı, 2006). Bebeklik döneminde gelişen güvenli bağlanma, ilerleyen yıllarda anne, baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi olumlu bir şekilde şekillendirmektedir (Berk, 2013). Yaşamın ilk yılı içerisinde bebeklerin sosyal çevreye yönelik duyarlılıklarında belirgin artışlar gözlemlenmektedir. Yaklaşık üç aylıkken insan ile nesne arasındaki ayrımı yapabilen bebekler, insan sesine karşı başlarını o yöne çevirerek tepki vermeye başlarlar. Dördüncü ve beşinci aylar itibarıyla diğer bebekleri fark edebilir, onlara gülümseyerek ya da ağlamalarına tepki göstererek sosyal etkileşim girişimlerinde bulunurlar. Sekiz ila dokuz aylık dönemde ise çevrelerindeki bireylerin seslerini ve davranışlarını taklit etme eğilimleri gelişir. On ila on iki aylık döneme gelindiğinde ise aynada kendi yansımalarını başka bir birey olarak algılayıp bu görüntüye sosyal tepkiler (örneğin öpme davranışı) gösterebilirler (Yavuzer, 1987).

İki yaş dönemi, çocukların çevreyi keşfetme eğilimlerinin yanı sıra bağımsızlık arzularının da belirgin şekilde arttığı, bu doğrultuda daha girişimci ve etkin davranış örüntülerinin gözlemlendiği kritik bir gelişim evresidir (Gülay ve Akman, 2009). Yaklaşık iki buçuk yaş civarındaki gelişim dönemi, çocukların artan bireyselleşme eğilimleriyle birlikte özerkliklerini ifade etme çabalarının yoğunlaştığı bir evre olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte çocuklar, yetişkin otoritesine karşı direnç gösterebilir, söylenenin tersini yapma eğilimi sergileyebilir ve davranışlarında kararsızlık, dengesizlik ya da olumsuzluk görülebilir. Eylemlerinin sınırlandırılması durumunda öfke tepkileri verebilir; çevresinden yardım almak yerine, görevleri kendi başına yerine getirmeye yönelik güçlü bir istek gösterebilirler (Yavuzer, 1987).

Çocuklarda dil gelişimleriyle birlikte üç yaş itibarıyla arkadaşlık kurmaya ve arkadaşlarıyla birlikte sosyal etkileşimler oluşturmaya başlanır (Günder, 2011). Üç yaşından itibaren çocuklar, arkadaşları ile etkileşim içerisinde olup vakit geçirmekten keyif alır fakat birlikte hareket etme ve paylaşımda bulunma becerisi henüz oluşmamıştır. Çevresinde bulunan diğer insanların farkına varmaya başlar, içinde bulunmuş olduğu çevrede beğenilmek istemesi, kendinden bahsedip, kendisini doğru bir şekilde ifade etmek gibi özellikleri çocukta toplumsal yaşama katılım sağlamaya çalıştığını göstermektedir (Gülay ve Akman, 2009).

Dört yaş dönemi, çocukları oyun becerilerinin önemli ölçüde geliştiği bir evredir; bu dönemde çocuklar, kendilerini açıklama yeteneğini, başkalarını idrak etme bilincini, liderlik yeteneklerini ve grup oyunlarına katılma arzusunu güçlendirir. Aynı zamanda içinde bulunmuş olduğu ortama göre, rol yapma, sıraya geçme, kendi sırasında bekleme, kurallara uyma gibi sosyal beceriler de dört yaş dönemiyle net bir şekilde gözlenmektedir (Gülay ve Akman, 2009). Dört yaş grubunda bulunan çocukların, cinsiyetlerine uygun sosyal roller üstlenmeye başlar ve bu rolleri oynamaktan keyif alırlar. Oyun esnasında, çocukların anne-baba gibi aile içi rolleri benimseyerek, bu rollere göre davranışları ortaya koydukları gözlemlenebilir (Şen, 2007). Çocuk artık beş yaşına geldiğinde, kendisinden daha küçük çocuklara özenli bir şekilde yaklaşır, diğer çocuklarla daha güzel bir şekilde oyun oynayarak, sorumluluk almak için istekli hale gelmesi, çocuğun sosyal olgunluk neticesiyle sosyal yeterliliğin arttığını gösterir (Gülay ve Akman, 2009). 5 yaşındaki düzeyindeki çocuk, oynadığı oyununu ertesi günde de oynamaya devam edebileceğini bilişsel olarak fark eder, oyun içerisinde bulunan sosyal kuralların ne için olup ne işe yaradığını anlamlandırmaya başlar, kendi haklarını korur, arkadaşlarının farklı bir bakış açısına sahip olabileceğini anlar ve kendi görev bilinci gelişir (Cirrinhioğlu, 2015). Altı yaşındaki çocuk, hiç kimsenin

yardımına ihtiyaç duymadan kişisel ihtiyaçlarını karşılar, grup içerisindeki arkadaşlarıyla işbirliği yapar, kendisinin yapması gereken görevlerin neler olduğunu bilir ve yerine getirir, kuralları anlamlandırıp bu kurallara uyar ve diğer çocukların haklarına saygı göstermeyi öğrenir (Cırhinlioğlu, 2015).

2.9. İlgili Araştırmalar

Ecevit (2021) yapmış olduğu "Okul Öncesi Çocuklarda Motor Beceri ve Sosyal Beceri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışmada Motor beceriler ve sosyal beceriler arasındaki ilişkiye yönelik yapılan korelasyon analizi sonucunda okul öncesi çocukların motor becerileri ile sosyal becerileri ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Diğer yapılan çalışmalar incelendiğinde motor beceriler ve sosyal beceriler arasında ilişki olduğuna dair çalışmalar rapor edilmiştir (Skinner ve Piek, 2001; Çağlak, 1999; Strong vd., 2005).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve bu araçların uygulama süreci, ayrıca elde edilen verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler detaylı bir şekilde sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli doğrultusunda tasarlanmıştır. İlişkisel model, bir veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin tespit edilmesini amaçlayan bir yaklaşımdır. (Fraenkel ve Wallen, 2005). Bu çalışmada, okul öncesi öğrencilerinin büyük kas becerilerini ölçme testi (BÜKBÖT) ile okul öncesi sosyal davranış ölçeği öğretmen formu (OÖSDÖ-ÖF) arasındaki ilişki incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Hipotezleri

H₁: Okul Öncesi Öğrencilerinin cinsiyeti ile OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve alt boyutları puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Motor gelişim, çocukların çevreyle etkileşim kurma becerilerini doğrudan etkileyen bir değişkendir. Literatürde motor becerileri gelişmiş çocukların sosyal ortamlarda daha aktif, katılımcı ve uyumlu davrandığı gösterilmiştir (Goodway ve Branta, 2003; Piek vd., 2008). Bu nedenle motor beceri düzeyleri ile sosyal davranışlar arasında anlamlı bir ilişki olması beklenmektedir.

H₂: Okul Öncesi Öğrencilerinin yaşı ile OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve alt boyutları puanları arasında anlamlı bir fark vardır.

Çocukların yaşları ilerledikçe hem motor hem de sosyal gelişimleri hız kazanır. Özellikle 4-6 yaş arası, bu alanlarda belirgin ilerlemelerin gözlemlendiği bir dönemdir (MEB, 2024). Yaş

arttıkça kazanılan deneyimlerin ve olgunlaşmanın, çocukların beceri düzeylerini etkileyebileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar olması beklenmektedir.

H₃: Okul Öncesi Öğrencilerinin sosyal gelişim düzeyleri ile motor gelişim düzeyleri, BÜKBÖT ile OÖSDÖ-ÖF puanları arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.

Cinsiyet, çocukların motor becerilerinin gelişiminde ve sosyal etkileşim tarzlarında farklılaşmalara yol açabilir. Bazı araştırmalar erkek çocukların fiziksel aktivitelere daha çok yöneldiğini, kız çocukların ise sosyal etkileşimlerde daha yüksek uyum gösterdiğini ortaya koymuştur (Yıldırım, 2023; Akduman, 2015). Bu nedenle cinsiyete bağlı olarak motor ve sosyal gelişim düzeylerinde anlamlı farklılıklar görülebilir.

3.3. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırmaya katılan, okul öncesi öğretmenlerinin, ankette bulunan sorulara dürüst bir şekilde yanıt verdikleri;

Bu araştırmaya katılan, okul öncesi öğretmenlerinin gönüllü olarak katılım sağladıkları;

Bu araştırmaya, okul öncesi öğrencilerinin gönüllülük esasına göre katılım sağladıkları varsayılmıştır.

3.4. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın örnekleme, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi (convenience sampling) kullanılarak belirlenmiştir. Bu yöntem, araştırmacının ulaşım ve zaman açısından kolaylık sağlayan bir grup üzerinde çalışmasını ifade eder (Patton, 1990, s. 181).

Bu araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki anaokullarında öğrenim gören okul öncesi dönem öğrencileri oluştururken; örneklem, cinsiyet ve yaş değişkenleri göz önünde bulundurularak seçilen, 4, 5 ve 6 yaş gruplarındaki toplam 168 öğrenciden oluşan ve demografik özellikleriyle yüksek temsil gücüne sahip bir gruptur.

Araştırmada yer alan 168 okul öncesi öğrencilerine ait kişisel bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Okul Öncesi Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Dağılımları

	Kişisel Özellikler	n	%
Cinsiyet	Kız	82	48,8
	Erkek	86	51,2
Yaş	4 yaş	20	11,9
	5 yaş	66	39,3
	6 yaş	82	48,8

Cinsiyet dağılımına göre, öğrencilerin 48,8%'i kız (n=82), 51,2%'si erkek (n=86) olarak belirlenmiştir. Yaş dağılımına göre, öğrencilerin 11,9%'u 4 yaşında (n=20), 39,3%'ü 5 yaşında (n=66) ve 48,8%'i 6 yaşında (n=82) olduğu görülmektedir (Tablo 1).

3.5. Etik Kurul

Araştırma için etik onay, Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 2024/01-46 protokol numarası ile verilmiştir. Bu süreçlerin tamamlanmasının ardından, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrencilerle araştırma yürütülmüştür. Ayrıca, araştırma Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uygun şekilde gerçekleştirilmiştir.

3.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak, Kişisel Bilgi Formu, OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT kullanılmıştır. Bu ölçeklerin her biri, araştırmanın amacına uygun verilerin toplanmasını sağlamak amacıyla seçilmiştir. Her bir ölçeğe ilişkin detaylı bilgiler, ilgili başlıklarda ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur.

3.6.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu Okul Öncesi Öğrencilerinin demografik özelliklerini incelemek amacıyla kullanılmıştır. Formda, katılımcılardan cinsiyet, yaş olmak üzere toplamda 2 soru alınmıştır.

3.6.2. Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi (BÜKBÖT)

Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi (BÜKBÖT), 2000 yılında Dale A. Ulrich tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde geliştirilen ve standardize edilen "Test of Gross Motor Development-Second Edition (TGMD-2)" adlı testin temel alınarak hazırlanmıştır. Bu test,

çocukların büyük kas becerilerini değerlendirmek amacıyla kullanılan bir ölçme aracıdır. Türkçeye uyarlama sürecinde, İngilizce orijinal metin, akademik düzeyde iyi derecede İngilizce bilen ve farklı alanlarda uzmanlığa sahip kişilere (Psikoloji, Çocuk Gelişimi, Beden Eğitimi ve Ölçme Değerlendirme alanlarında uzmanlar) çeviri için verilmiştir. Türkçe çeviri tamamlandıktan sonra, bu çeviri başka bir grup akademisyen tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiş ve orijinal metinle karşılaştırılmıştır. İki çeviri arasında testin güvenilirliğini olumsuz etkileyecek bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bu süreç, testin Türkçe versiyonunun orijinaline sadık kaldığını ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada Cronbach's Alpha değerleri Büyük Kas Becerisi: 0,745 ve alt boyutları Lokomotor: 0,908, Nesne Kontrol: 0,730 olarak hesaplanmıştır.

BÜKBÖT, iki ana alt ölçekten oluşmaktadır: lokomotor beceriler ve nesne kontrol becerileri.

1. Lokomotor Beceriler Alt Testi:

Bu alt test, vücudun bir yerden başka bir yere hareketini içeren becerileri ölçer. Alt testte yer alan beceriler şunlardır: Koşu, At yürüyüşü, Tek ayak üzerinde sıçrama, Sıçrayarak atlama, Yatay atlama, Yana kayma.

Bu alt testte toplam 6 beceri bulunmaktadır ve her bir beceri için 3 ila 5 arasında değişen performans kriterleri (davranış bölümleri) belirlenmiştir. Bu kriterler, becerinin doğru bir şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini değerlendirmek için kullanılır.

2. Nesne Kontrol Becerileri Alt Testi:

Bu alt test, nesneleri kontrol etme ve manipüle etme becerilerini ölçer. Alt testte yer alan beceriler şunlardır: Duran bir topa vurma, Top sektirme, Top yakalama, Topa ayakla vurma, El üstünden top fırlatma, El altından top yuvarlama.

Bu alt testte de 6 beceri bulunmaktadır ve her bir beceri için 3 ila 5 arasında performans kriteri belirlenmiştir.

Her bir beceri, çocuğa iki kez yaptırılır ve her iki deneme de puanlanır. Çocuk, bir davranış bölümünü doğru olarak gerçekleştirdiğinde 1 puan, doğru yapamadığında ise 0 puan alır. İki denemenin puanları toplanarak her bir beceri için bir ham puan elde edilir. Bu ham puanlar, alt test puanlarını oluşturmak üzere toplanır. Her bir alt testten alınabilecek en yüksek puan 48'dir. Bu puanlar, çocuğun lokomotor ve nesne kontrol becerilerindeki performansını yansıtır.

3.6.3. Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu (OÖSDÖ-ÖF)

Crick ve diğerleri (1997), ölçeği geliştirirken 3,5-5,5 yaş aralığındaki 65 çocukla (31'i 3,5-4,5 yaş, 34'ü 4,5-5,5 yaş) boylamsal bir araştırma yürütmüştür. Ölçeğin iki formu bulunmaktadır: Öğretmen Formu (PSBS-T) ve Akran Formu (PSBS-P). Ancak Türkçeye uyarlanan form, öğretmenler tarafından doldurulan Öğretmen Formu (PSBS-T)'dur.

Ölçek, toplam 25 maddeden oluşmaktadır ve bu maddeler 5'li Likert tipi bir ölçek üzerinden değerlendirilir. Davranışların sıklığı şu şekilde puanlanır: 1 = Hiç ya da neredeyse hiç doğru değil, 2 = Çok sık değil, 3 = Bazen, 4 = Sıklıkla, 5 = Her zaman ya da neredeyse her zaman doğru.

Faktör analizi sonucunda, 13, 17, 19, 20, 24 ve 25. maddelerin değerlerinin .40'ın altında kalması nedeniyle ölçekten çıkarıldığı belirtilmiştir. Bu nedenle, ölçeğin son hali 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, dört alt boyutu kapsamaktadır: 1. İlişkisel Saldırganlık, 2. Fiziksel Saldırganlık, 3. Olumlu Sosyal Davranış, 4. Depresif Duygular.

Ölçek, çocuklarla en az 8 hafta birlikte çalışmış olan sınıf öğretmenleri tarafından doldurulur. Öğretmenler, her bir çocuğun davranışlarını gözlemleyerek maddeleri puanlar. Bu puanlama, çocukların sosyal davranışlarının sıklığını ve türünü belirlemeye yardımcı olur. Bu çalışmada Cronbach's Alpha değerleri Okul öncesi Sosyal Davranış Ölçeği: 0.809 ve alt boyutları Fiziksel Saldırganlık: 0,908, İlişkisel Saldırganlık: 0,894, Olumlu Sosyal Davranış: 0,908, Depresif Duygular: 0,702 olarak hesaplanmıştır.

3.7. Verilerin Analizi

Çalışmada yer alan tüm istatistiksel analizler SPSS 25.0 programı kullanılarak yapılmıştır.

Analizlerde tanımlayıcı istatistikler frekans (n), yüzde (%), ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (SS), minimum ve maksimum değerler olarak belirtilmiştir.

Öncelikle OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve bu ölçeklerin alt boyutlarının normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile değerlendirilmiş; elde edilen bulgular doğrultusunda parametrik test varsayımlarının sağlanamaması nedeniyle non-parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır (Tablo 2). Çalışmada kullanılacak ölçeklerin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla iç tutarlılık analizi gerçekleştirilmiş ve ölçeklerin araştırmada kullanılmasına engel teşkil edecek bir durumun olup olmadığı incelenmiştir.

OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve bunlara ait alt boyutlara ilişkin betimsel analiz bulguları değerlendirilmiştir. Okul öncesi öğrencilerinin kişisel bilgilerine göre değişkenlerin grup puanlarında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenirken, normal dağılım varsayımını karşılamayan değişkenler için iki grup arasındaki karşılaştırmalarda “Mann Whitney U” testi, üç ve daha fazla grup içeren karşılaştırmalarda ise “Kruskal-Wallis H” testi tercih edilmiştir. Gruplar arasındaki fark “Post Hoc” testi yapılarak tespit edilmiştir.

Ayrıca, OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve bu ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden “Spearman korelasyon analizi” uygulanmıştır. Elde edilen tüm bulgular, istatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ kriteri esas alınarak yorumlanmıştır.

Tablo 2. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testine İlişkin Bulgular

Ölçek	n	Çarpıklık	Basıklık
Okul Öncesi Sosyal Davranış	168	1,163	1,121
Fiziksel Saldırganlık	168	1,456	1,579
İlişkisel Saldırganlık	168	,958	,416
Olumlu Sosyal Davranış	168	-,796	-,112
Depresif Duygular	168	,365	,628
Büyük Kas Becerisi	168	-,676	,063
Lokomotor	168	-1,277	1,412
Nesne Kontrol	168	-,319	-,690

Ghasemi ve Zahediasl’e (2012) göre, küçük örneklemelerde çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,96$; büyük örneklemelerde ($n > 200$) ise $\pm 2,58$ aralığında olması normal dağılım için yeterli kabul edilmektedir. Bu çalışmada örneklem büyüklüğü 350 olduğundan, her bir ölçeğe ait çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde tüm değişkenlerin belirtilen aralıkta kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla, ölçeklere ilişkin verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 2).

3.8. Güvenirlilik Analizi

Bu bölümde, veri toplama aracı olarak kullanılan OÖSDÖ ve alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık analizine yer verilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla hesaplanan Cronbach’s Alpha katsayısına göre; α değeri 0,00 ile 0,40 arasında ise güvenilir olmadığı 0,40 ile 0,60 arasında ise düşük düzeyde güvenilirlik taşıdığı, 0,60 ile 0,80 arasında ise oldukça güvenilir olduğu ve 0,80 ile 1,00 arasında ise yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu kabul edilmektedir.

Tablo 3. Güvenilirlik Analizi Bulguları

Ölçek	Cronbach's Alpha
Okul Öncesi Sosyal Davranış	,809
Fiziksel Saldırganlık	,908
İlişkisel Saldırganlık	,894
Olumlu Sosyal Davranış	,908
Depresif Duygular	,702
Büyük Kas Becerisi	,745
Lokomotor	,727
Nesne Kontrol	,730

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla Cronbach's Alpha değerleri hesaplanmıştır. Bu değerler, her bir ölçek ve alt boyutunun iç tutarlılığını ölçmekte olup, araştırmada yer alan ölçek ve alt boyutlarının güvenilirlik sonuçları şu şekildedir: Okul öncesi Sosyal Davranış Ölçeği: 0,809 ve alt boyutları Fiziksel Saldırganlık: 0,908, İlişkisel Saldırganlık: 0,894, Olumlu Sosyal Davranış: 0,908, Depresif Duygular: 0,702 olarak hesaplanmıştır. Büyük Kas Becerisi: 0,745 ve alt boyutları Lokomotor: 0,908, Nesne Kontrol: 0,730 olarak hesaplanmıştır.

Bu sonuçlar, ölçek ve alt boyutlarının genel olarak yüksek güvenilirlik gösterdiğini ortaya koymaktadır (Tablo 3) (Şencan, 2005: 601).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın verileri, OÖSDÖ, BÜKBÖT ve alt boyutlarında yer alan ifadelerle birlikte kişisel bilgi formunun uygulanması ile elde edilmiş olup verilerin analizi bu bölümde yapılmıştır.

4.1. Değişkenlere Bağlı Yönelik Betimsel Analizi Sonuçları

Araştırmada kullanılan değişkenler; OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve bu ölçeklerin alt boyutlarını kapsamaktadır. Bu bölümde, söz konusu değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiksel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Değişkenlere Yönelik Betimsel Analizi Sonuçları

Ölçek	N	Min.	Maks.	Ort.	SS
Okul Öncesi Sosyal Davranış	168	28,00	76,00	44,01	9,23
Fiziksel Saldırganlık	168	6,00	29,00	10,08	5,23
İlişkisel Saldırganlık	168	6,00	29,00	11,54	5,29
Olumlu Sosyal Davranış	168	6,00	20,00	15,97	3,59
Depresif Duygular	168	4,00	13,00	8,66	1,33
Büyük Kas Becerisi	168	38,00	92,00	73,49	10,82
Lokomotor	168	18,00	47,00	38,32	5,45
Nesne Kontrol	168	20,00	48,00	35,23	6,64

Tablo 4’te katılımcıların sosyal davranış, saldırganlık eğilimleri, depresif duygular ve motor becerilerine ilişkin betimsel analiz sonuçları yer almaktadır. Ölçek puan aralıkları dikkate alınarak değişkenlerin düşük, orta ve yüksek seviyelerde sınıflandırılması sağlanmıştır.

Katılımcıların Okul öncesi Sosyal Davranış Ölçeği puanlarının ($\bar{X} = 44,01 \pm 9,23$, Min = 28, Maks = 76) orta seviyede olduğu görülmektedir. Bu sonuç, katılımcıların sosyal davranışlarının belirli bir düzeyde gelişmiş olduğunu, ancak daha yüksek seviyeye ulaşmadığını göstermektedir.

Fiziksel saldırganlık puanları ($\bar{X} = 10,08 \pm 5,23$, Min = 6, Maks = 29) incelendiğinde, bu değişkenin düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, katılımcıların fiziksel saldırganlık eğilimlerinin minimal düzeyde seyrettiğine işaret etmektedir. Benzer şekilde, ilişkisel saldırganlık değişkeni ($\bar{X} = 11,54 \pm 5,29$, Min = 6, Maks = 29) orta düzeyde bulunmuş olup, katılımcıların sosyal ilişkilerinde zaman zaman saldırganlık gösterebildiklerini ortaya koymaktadır.

Öte yandan, olumlu sosyal davranış puanlarının ($\bar{X} = 15,97 \pm 3,59$, Min = 6, Maks = 20) yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, katılımcıların sosyal ortamda olumlu etkileşim kurma eğilimlerinin güçlü olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların depresif duygular puanları ($\bar{X} = 8,66 \pm 1,33$, Min = 4, Maks = 13) orta-yüksek seviyede tespit edilmiştir. Bu bulgu, katılımcıların belirli ölçüde depresif duygu durumu yaşayabileceğine işaret etmekte olup, psikososyal destek ihtiyacının değerlendirilmesi açısından önemli bir gösterge olabilir.

Katılımcıların büyük kas becerisi puanları ($\bar{X} = 73,49 \pm 10,82$, Min = 38, Maks = 92) yüksek seviyede bulunmuştur. Bu durum, katılımcıların genel kas gelişimlerinin ileri düzeyde olduğunu göstermektedir.

Benzer şekilde, lokomotor beceri ($\bar{X} = 38,32 \pm 5,45$, Min = 18, Maks = 47) ve nesne kontrol becerisi ($\bar{X} = 35,23 \pm 6,64$, Min = 20, Maks = 48) değişkenleri de yüksek seviyede ölçülmüştür. Bu sonuçlar, katılımcıların hareket kabiliyeti ve nesne kontrolü açısından yeterli düzeyde olduklarını ortaya koymaktadır.

4.2. OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarına Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında yetişkin bireylerin sosyo- demografik (cinsiyet, yaş) dağılımlarına göre OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve alt boyutlardan elde edilen ortalama puanlar arasındaki farklılaşmalar ele alınacaktır.

4.2.1. OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular

Tablo 5'te OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT genel ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşmasını gösteren Mann Whitney U sonuçları yer almaktadır.

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet Durumu	N	$\bar{X}$	SS	z	p
Okul Öncesi Sosyal Davranış	Kız	82	41,27	6,59	-3,434	,001
	Erkek	86	46,63	10,58		
Fiziksel Saldırganlık	Kız	82	8,02	3,14	-5,046	<,0001
	Erkek	86	12,05	6,03		
İlişkisel Saldırganlık	Kız	82	10,21	4,15	-2,670	,008
	Erkek	86	12,80	5,94		
Olumlu Sosyal Davranış	Kız	82	17,06	3,23	-4,139	<,0001
	Erkek	86	14,93	3,63		
Depresif Duygular	Kız	82	8,73	1,34	-1,115	,265
	Erkek	86	8,59	1,31		
Büyük Kas Becerisi	Kız	82	72,49	10,35	-1,367	,172
	Erkek	86	74,44	11,23		
Lokomotor	Kız	82	38,73	5,07	-,802	,422
	Erkek	86	37,92	5,79		
Nesne Kontrol	Kız	82	33,88	6,46	-2,707	,007
	Erkek	86	36,52	6,59		

Tablo 5’te, katılımcıların cinsiyet değişkenine göre Okul öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu (OÖSDÖ-ÖF), Büyük Kas Becerisi Ölçeği (BÜKBÖT) ve ilgili alt boyutlardan elde ettikleri puan ortalamalarının karşılaştırılması yer almaktadır. Analiz sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılıkların olduğu ve olmadığı değişkenler belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen veriler cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($z = -3,434$, $p = ,001$). Erkek katılımcıların ($\bar{X} = 46,63 \pm 10,58$), kız katılımcılara ($\bar{X} = 41,27 \pm 6,59$) kıyasla daha yüksek sosyal davranış puanına sahip oldukları belirlenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre fiziksel saldırganlık puanları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($z = -5,046$, $p < ,0001$). Erkek katılımcıların ($\bar{X} = 12,05 \pm 6,03$), kız katılımcılara ($\bar{X} = 8,02 \pm 3,14$) kıyasla daha yüksek düzeyde fiziksel saldırganlık sergiledikleri belirlenmiştir.

Benzer şekilde, Cinsiyet değişkenine göre ilişkisel saldırganlık puanları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($z = -2,670$, $p = ,008$). Erkek katılımcıların ($\bar{X} = 12,80 \pm 5,94$), kız katılımcılara ($\bar{X} = 10,21 \pm 4,15$) kıyasla daha yüksek ilişkisel saldırganlık düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre olumlu sosyal davranış açısından anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($z = -4,139$, $p < ,0001$). Kız katılımcıların ($\bar{X} = 17,06 \pm 3,23$), erkek katılımcılara ($\bar{X} = 14,93 \pm 3,63$) kıyasla daha yüksek düzeyde olumlu sosyal davranış sergiledikleri belirlenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre depresif duygular puanları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($z = -1,115$, $p = ,265$). Kız ($\bar{X} = 8,73 \pm 1,34$) ve erkek ($\bar{X} = 8,59 \pm 1,31$) katılımcıların depresif duygular puanları benzer düzeylerde bulunmuştur.

Büyük kas becerisi açısından, cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($z = -1,367$, $p = 0,172$). Kız ($\bar{X} = 72,49 \pm 10,35$) ve erkek ($\bar{X} = 74,44 \pm 11,23$) katılımcıların büyük kas beceri düzeyleri birbirine yakın seviyelerde kalmaktadır

Lokomotor beceriler açısından da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($z = -0,802$, $p = 0,422$). Kız katılımcılar ($\bar{X} = 38,73 \pm 5,07$) ile erkek katılımcılar ($\bar{X} = 37,92 \pm 5,79$) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Son olarak, nesne kontrol becerisi bakımından erkek katılımcıların ($\bar{X} = 36,52 \pm 6,59$) becerileri, kız katılımcılara ($\bar{X} = 33,88 \pm 6,46$) kıyasla daha yüksek bulunmuştur ($z = -2,707$, $p = 0,007$).

4.2.2. OSD-F, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarının Okul ncesi ğrencilerinin Yaş Dağılımları Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular

Tablo 6'da OSD-F, BÜKBÖT ve alt boyutlarının Okul ncesi ğrencilerinin yaş dağılımlarına göre farklılaşmasını gösteren Kruskal-Wallis H Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 6. Okul Öncesi Öğrencilerinin Yaş Dağılımlarına Göre OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	H	p	Grup Farkı
Okul Öncesi Sosyal Davranış	4 yaş ^a	20	47,10	8,84	8,686	,013	a, b>c
	5 yaş ^b	66	45,08	9,29			
	6 yaş ^c	82	42,40	9,07			
Fiziksel Saldırganlık	4 yaş ^a	20	10,90	5,53	10,040	,007	b>c
	5 yaş ^b	66	11,14	5,61			
	6 yaş ^c	82	9,04	4,67			
İlişkisel Saldırganlık	4 yaş	20	12,50	5,39	5,102	,078	
	5 yaş	66	12,20	5,04			
	6 yaş	82	10,77	5,42			
Olumlu Sosyal Davranış	4 yaş	20	16,30	4,27	3,803	,149	
	5 yaş	66	15,20	3,95			
	6 yaş	82	16,51	2,99			
Depresif Duygular	4 yaş ^a	20	9,90	1,33	18,511	<,001	b, c>a
	5 yaş ^b	66	8,52	1,51			
	6 yaş ^c	82	8,48	,97			
Büyük Kas Becerisi	4 yaş ^a	20	61,15	9,98	33,234	<,001	b>a c>a, b
	5 yaş ^b	66	72,58	10,35			
	6 yaş ^c	82	77,23	8,92			
Lokomotor	4 yaş ^a	20	33,80	6,40	22,373	<,001	c>a, b
	5 yaş ^b	66	37,45	5,94			
	6 yaş ^c	82	40,11	3,79			
Nesne Kontrol	4 yaş ^a	20	27,35	4,76	34,714	<,001	b>a c>a, b
	5 yaş ^b	66	34,97	5,69			
	6 yaş ^c	82	37,37	6,29			

Tablo 6'ya göre, Okul Öncesi Öğrencilerinin yaş dağılımlarına göre Okul öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu (OÖSDÖ-ÖF), Büyük Kas Becerisi Ölçme Testi (BÜKBÖT) ve alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının karşılaştırılması değerlendirildiğinde;

Okul öncesi Sosyal Davranış ölçeğinde, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($H = 8,686$, $p = 0,013$). 4 yaş ($\bar{X} = 47,10$, $\pm = 8,84$) ve 5 yaş ($\bar{X} = 45,08$, $\pm = 9,29$) gruplarının 6 yaş ($\bar{X} = 42,40$, $\pm = 9,07$) grubundan daha yüksek Sosyal Davranış puanı aldığı belirlenmiştir.

Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($H = 10,040$, $p = 0,007$). 5 yaş ($\bar{X} = 11,14$, $\pm = 5,61$) grubunun, 6 yaş ($\bar{X} = 9,04$, $\pm = 4,67$) grubuna göre daha yüksek Fiziksel Saldırganlık puanı aldığı görülmektedir,.

İlişkisel Saldırganlık alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($H = 5,102$, $p = 0,078$).

Olumlu Sosyal Davranış alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($H = 3,803$, $p = 0,149$).

Depresif Duygular alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($H = 18,511$, $p < 0,001$). 4 yaş ($\bar{X} = 9,90$, $\pm = 1,33$) grubunun, 5 yaş ($\bar{X} = 8,52$, $\pm = 1,51$) ve 6 yaş ($\bar{X} = 8,48$, $\pm = 0,97$) gruplarına göre daha yüksek Depresif Duygular puanı aldığı gözlemlenmiştir.

Büyük kas becerisi puanlarında yapılan karşılaştırmalar, yaş grupları arasında anlamlı farklar olduğunu göstermektedir ($H = 33,234$, $p < 0,001$). 4 yaş grubundaki öğrencilerin ($\bar{X} = 61,15 \pm 9,98$) büyük kas becerisi puanları, diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük olmuştur. 5 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 72,58 \pm 10,35$) ve 6 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 77,23 \pm 8,92$) ise anlamlı şekilde daha yüksek puanlar almışlardır. Post-hoc test sonuçlarına göre, 4 yaş grubunun puanları 5 ve 6 yaş gruplarına göre anlamlı derecede düşüktür ($b > a$). Ayrıca 5 yaş grubunun puanları da 6 yaş grubuna göre daha düşüktür ($c > a, b$).

Lokomotor beceri puanları açısından da yaş grupları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir ($H = 22,373$, $p < 0,001$). 4 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 33,80 \pm 6,40$) diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük puanlar elde etmiştir. 5 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 37,45 \pm 5,94$) ve 6 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 40,11 \pm 3,79$) ise daha yüksek puanlar almışlardır. Post-hoc test sonuçlarına göre, 4 yaş grubunun puanları 5 ve 6 yaş gruplarına göre anlamlı şekilde düşüktür ($c > a, b$).

Nesne kontrol becerisi puanlarında da yaş grupları arasında anlamlı farklar bulunmaktadır ($H = 34,714$, $p < 0,001$). 4 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 27,35 \pm 4,76$) diğer yaş gruplarına göre daha düşük puanlar alırken, 5 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 34,97 \pm 5,69$) ve 6 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 37,37 \pm 6,29$) daha yüksek puanlar elde etmiştir. 4 yaş grubunun puanları 5 ve 6 yaş gruplarına göre anlamlı şekilde düşüktür ($b > a$). ve 5 yaş grubunun puanları 6 yaş grubuna göre daha düşük bulunmuştur ($c > a, b$).

4.3. OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Yönelik Yapılan Korelasyon Analizi Bulgular

Bu bölümde, OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT ve alt boyutları arasındaki ilişkiler, non-parametrik test yöntemlerinden biri olan “Spearman Korelasyon Analizi” kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonuçları, istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak esas alınarak

değerlendirilmiştir. Korelasyon katsayısının yorumlanmasına ilişkin ölçütler ise şu şekildedir: $r_p = 0,00$ ise ilişki yoktur; $0,00 < r_p < 0,29$ ise ilişki düşük düzeydedir; $0,30 < r_p < 0,69$ ise ilişki orta düzeydedir; $0,70 < r_p < 0,99$ ise ilişki yüksek düzeydedir; $r_p = 1,00$ ise ilişki mükemmel düzeydedir. (Köklü vd., 2006).

Tablo 7. Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

		Büyük Kas Becerisi	Lokomotor	Nesne Kontrol
Okul Öncesi Sosyal Davranış	r_p	-,132	-,172*	-,072
	p	,089	,026	,351
Fiziksel Saldırganlık	r_p	-,139	-,208**	-,054
	p	,073	,007	,484
İlişkisel Saldırganlık	r_p	-,143	-,192*	-,077
	p	,064	,013	,321
Olumlu Sosyal Davranış	r_p	,101	,169*	,024
	p	,193	,029	,760
Depresif Duygular	r_p	-,075	,024	-,111
	p	,337	,753	,154

Tablo 7’deki Spearman Korelasyon Analizi sonuçlarına göre, okul öncesi sosyal davranış ile büyük kas becerisi ($r_p = -,132$, $p = ,089$) ve nesne kontrol becerisi ($r_p = -,072$, $p = ,351$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, lokomotor beceri ile arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r_p = -,172$, $p = ,026$).

Fiziksel saldırganlık ile büyük kas becerisi ($r_p = -,139$, $p = ,073$) ve nesne kontrol becerisi ($r_p = -,054$, $p = ,484$) arasında anlamlı bir ilişki saptanmamış, ancak lokomotor beceri ile fiziksel saldırganlık arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r_p = -,208$, $p = ,007$).

Benzer şekilde, ilişkisel saldırganlık ile büyük kas becerisi ($r_p = -,143$, $p = ,064$) ve nesne kontrol becerisi ($r_p = -,077$, $p = ,321$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, lokomotor beceri ile ilişkisel saldırganlık arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r_p = -,192$, $p = ,013$).

Olumlu sosyal davranış ile büyük kas becerisi arasında anlamlı bir ilişki saptanmazken ($r_p = ,101$, $p = ,193$), lokomotor beceri ile olumlu sosyal davranış arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($r_p = ,169$, $p = ,029$). Nesne kontrol becerisi ile olumlu sosyal davranış arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r_p = ,024$, $p = ,760$).

Son olarak, depresif duygular ile büyük kas becerisi ($r_p = -,075$, $p = ,337$), lokomotor beceri ($r_p = ,024$, $p = ,753$) ve nesne kontrol becerisi ($r_p = -,111$, $p = ,154$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, lokomotor becerilerin, fiziksel ve ilişkisel saldırganlık ile negatif; olumlu sosyal davranış ise pozitif yönlü anlamlı ilişkiler gösterdiği görülmektedir. Ancak büyük kas becerisi ve nesne kontrol becerisi ile değişkenler arasındaki ilişkiler anlamlı bulunmamıştır.

4.4. Büyük Kas Becerisi, Okul Öncesi Sosyal Davranış Arasındaki Yordama Durumuna İlişkin Regresyon Analizleri

Bu bölümde, yetişkin bireylerin büyük kas becerisi ile okul öncesi sosyal davranış arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla lineer regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Bilinen normal dağılıma sahip bir sayısal değişkenin, aralarındaki ilişki göz önünde bulundurularak başka bir normal dağılıma sahip sayısal değişkeni tahmin etmek için kullanılması, basit doğrusal regresyon (simple linear regression) analizi olarak tanımlanmaktadır. (Kılıç, 2013).

Tablo 8. Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Sosyal Davranışlarının Büyük Kas Becerisi Düzeylerini Yordama Durumu

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			Model		
	B	Std. hata	β	t	p	F	p	R ²
Sabit	79,304	4,062		19,522	,000	2,139*	,145	,013
Okul Öncesi Sosyal Davranış	-,132	,090	-,113	-1,463	,145			
Bağımlı değişken: Büyük Kas Becerisi								

Katılımcıların Okul Öncesi Sosyal Davranış düzeylerinin Büyük Kas Becerisi düzeylerini yordama durumu incelendiğinde, modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($F = 2,139$, $p > ,05$). Modelin açıklama düzeyi oldukça düşüktür ($R^2 = ,013$), bu da psikolojik dayanıklılığın ikincil travma düzeyindeki toplam varyansın yalnızca %1,3'ünü açıkladığını göstermektedir.

Regresyon katsayısına göre, Okul Öncesi Sosyal Davranış değişkeninin Büyük Kas Becerisini yordama gücü istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\beta = -,113$, $t = -1,463$, $p = ,145$).

Bu bulgu, Okul Öncesi Sosyal Davranış düzeyinin Büyük Kas Becerisini anlamlı bir şekilde yordamadığını göstermektedir.

Tablo 9. Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Sosyal Davranış Alt Boyutlarının Büyük Kas Becerisi Düzeylerini Yordama Durumu

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			Model		
	B	Std. hata	β	t	p	F	p	R ²
Sabit	72,720	8,660		8,397	,000	0,713*	,584	,017
Fiziksel Saldırganlık	-,075	,358	-,036	-,208	,835			
İlişkisel Saldırganlık	-,070	,310	-,034	-,226	,822			
Olumlu Sosyal Davranış	,227	,314	,075	,723	,470			
Depresif Duygular	-,150	,645	-,018	-,232	,816			
Bağımlı değişken: Büyük Kas Becerisi								

Tablo 9 incelendiğinde, okul öncesi öğrencilerinin sosyal davranış alt boyutlarının büyük kas becerisi düzeylerini yordama durumunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre modelin genel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($F = 0,713$, $p > ,05$). Modelin açıklama düzeyi düşüktür ($R^2 = ,017$), bu da sosyal davranış alt boyutlarının büyük kas becerisi düzeylerindeki toplam varyansın yalnızca %1,7'sini açıkladığını göstermektedir.

Bağımsız değişkenlerin her biri ayrı ayrı değerlendirildiğinde, fiziksel saldırganlık ($\beta = -,036$, $t = -,208$, $p = ,835$), ilişkisel saldırganlık ($\beta = -,034$, $t = -,226$, $p = ,822$), olumlu sosyal davranış ($\beta = ,075$, $t = ,723$, $p = ,470$) ve depresif duygular ($\beta = -,018$, $t = -,232$, $p = ,816$) alt boyutlarının hiçbirinin büyük kas becerisi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Bu bulgular, okul öncesi öğrencilerinin sosyal davranışlarının büyük kas gelişimiyle doğrudan ve anlamlı bir ilişki göstermediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 10. Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Sosyal Davranış Alt Boyutlarının Lokomotor Düzeylerini Yordama Durumu

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			Model		
	B	Std. hata	β	t	p	F	p	R ²
Sabit	34,227	4,279		7,999	,000	2,320*	,059	,054
Fiziksel Saldırganlık	-,118	,177	-,113	-,667	,506			
İlişkisel Saldırganlık	-,037	,153	-,036	-,241	,810			
Olumlu Sosyal Davranış	,152	,155	,100	,981	,328			
Depresif Duygular	,378	,319	,092	1,187	,237			
Bağımlı değişken: Lokomotor								

Tablo 10 incelendiğinde, okul öncesi öğrencilerinin sosyal davranış alt boyutlarının lokomotor beceri düzeylerini yordama durumunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre modelin genel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($F = 2,320$, $p > ,05$). Modelin açıklayıcılık düzeyi oldukça düşüktür ($R^2 = ,054$), bu da sosyal davranış alt boyutlarının lokomotor beceri düzeyindeki toplam varyansın yalnızca %5,4'ünü açıkladığını göstermektedir.

Bağımsız değişkenler tek tek değerlendirildiğinde, fiziksel saldırganlık ($\beta = -,113$, $t = -,667$, $p = ,506$), ilişkisel saldırganlık ($\beta = -,036$, $t = -,241$, $p = ,810$), olumlu sosyal davranış ($\beta = ,100$, $t = ,981$, $p = ,328$) ve depresif duygular ($\beta = ,092$, $t = 1,187$, $p = ,237$) alt boyutlarının lokomotor beceriler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Bu sonuçlar, sosyal davranış özelliklerinin çocukların lokomotor becerileri üzerinde doğrudan ve anlamlı bir yordayıcı olmadığını göstermektedir.

Tablo 11. Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Sosyal Davranış Alt Boyutlarının Nesne Kontrol Düzeylerini Yordama Durumu

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar			Model		
	B	Std. hata	β	t	p	F	p	R ²
Sabit	38,526	5,324		7,236	,000	,587*	,673	,014
Fiziksel Saldırganlık	,063	,220	,050	,286	,775			
İlişkisel Saldırganlık	-,037	,191	-,029	-,193	,847			
Olumlu Sosyal Davranış	,081	,193	,044	,419	,675			
Depresif Duygular	-,554	,397	-,111	-1,396	,165			
Bağımlı değişken: Nesne Kontrol								

* $p > 0,05$

Tablo 11 incelendiğinde, okul öncesi öğrencilerinin sosyal davranış alt boyutlarının nesne kontrol düzeylerini yordama durumunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizine göre modelin genel olarak istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir ($F = 0,587$, $p > ,05$). Modelin açıklama düzeyi oldukça düşüktür ($R^2 = ,014$), bu da sosyal davranış alt boyutlarının nesne kontrol becerilerini yordama gücünün son derece sınırlı olduğunu göstermektedir.

Bağımsız değişkenler incelendiğinde; fiziksel saldırganlık ($\beta = ,050$, $t = ,286$, $p = ,775$), ilişkisel saldırganlık ($\beta = -,029$, $t = -,193$, $p = ,847$), olumlu sosyal davranış ($\beta = ,044$, $t = ,419$, $p = ,675$) ve depresif duygular ($\beta = -,111$, $t = -1,396$, $p = ,165$) değişkenlerinin hiçbirinin nesne kontrol becerisi üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir.

Bu bulgular, okul öncesi dönemde çocukların sosyal davranışlarının nesne kontrol becerileri ile anlamlı bir ilişki göstermediğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle sosyal davranış biçimlerinin, motor becerilerin bu alt boyutu üzerinde doğrudan bir etkisinin bulunmadığı söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Araştırmanın bu kısmında, elde edilen bulgular literatürde yer alan çalışmalarla tartışılmıştır. Yapılan araştırmanın cinsiyet değişkenine göre incelenmesi; Cinsiyet değişkenine göre Okul öncesi Sosyal Davranış Ölçeği karşılaştırılmasına yönelik yapılan Mann Whitney U. Testi sonuçları incelenmiştir. Buna göre yapılan araştırmada Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($z = -3,434$, $p = ,001$). Erkek katılımcıların ($\bar{X} = 46,63 \pm 10,58$), kız katılımcılara ($\bar{X} = 41,27 \pm 6,59$) kıyasla daha yüksek sosyal davranış puanına sahip oldukları belirlenmiştir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde; Gülay (2008) tarafından, 5-6 yaş grubu çocuklar üzerinde yapılan bir çalışmada, başkalarına yardım etmeyi amaçlayan sosyal davranış cinsiyet değişkeni açısından incelenmiş ve kız çocuklarının puan ortalamalarının, erkek çocukların puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir. Atmaca ve diğerleri (2021) anaokuluna devam eden 103 çocuk ve anneleriyle gerçekleştirdikleri çalışmalarında da; kız çocuklarının sosyal beceri puan ortalamalarının erkek çocuklarının sosyal beceri puan ortalamalarından anlamlı seviyede daha güçlü olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde elde edilen sonuçlarla paralellik gösteren çalışmalara rastlanmakla birlikte, farklılık gösteren çalışmalarda gözlenmiştir. Kara Chalil (2023) yapmış olduğu çocukların akademik benlikleri ile sosyal davranışları ve oyun davranışlarının incelenmesi adlı çalışmada cinsiyet değişkeni ile sosyal davranışlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucu elde etmiştir. Çocukların sosyal davranışlarının çevresel etkileşimlerden etkilendiğini göz önünde bulundurup kız ve erkek çocukların eşit görülüp ve buna yönelik yetiştirilmeleri sosyal davranışlarında farklılık olmamasına neden olduğu düşünülmüştür.

Elde edilen bulgular incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre fiziksel saldırganlık puanları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($z = -5,046$, $p < ,0001$). Erkek katılımcıların ($\bar{X} =$

12,05 $\pm$ 6,03), kız katılımcılara ($\bar{X}$ = 8,02 $\pm$ 3,14) kıyasla daha yüksek düzeyde fiziksel saldırganlık sergiledikleri belirlenmiştir.

Literatür taraması neticesinde; Karaca vd. (2011) gerçekleştirdikleri çalışmalarında okul öncesi döneminde yer alan çocuklardan; erkek çocuklarının fiziksel saldırganlık puan ortalamalarının kız çocuklarının fiziksel saldırganlık puan ortalamalarından anlamlı seviyede daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Teke ve Şen (2011) 48-72 aylık 61 çocukla gerçekleştirilen "Okul Öncesi Çocuklarda Cinsiyet, Sosyal Davranış, Mizaç Özellikleri ve Yanlış İnanç Performansları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışmada, erkek çocuklarının fiziksel ve ilişkisel saldırganlık puan ortalamalarının, kız çocuklarının puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Polat ve Göncü (2021) 262 anaokulu öğrencisiyle gerçekleştirdikleri Ana sınıfa Devam Eden Çocukların Çaba Gerektiren Kontrolleriyle Sosyal Davranışlarıyla Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı çalışmalarında; erkek çocuklarının fiziksel saldırganlık puan ortalamalarının kız çocuklarının fiziksel saldırganlık puan ortalamalarından anlamlı seviyede daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu sonuçların araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir. Şen (2009) "3-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışmada, çocukların fiziksel saldırganlık davranışlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığın, erkek çocukların fiziksel saldırganlık puanlarının kız çocukların puan ortalamalarına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksek olduğu yönünde olduğu görülmüştür. Juliano ve diğerleri (2006) okul öncesi dönemde gözlemlenen saldırgan davranışların türü ve ölçüm yöntemi açısından ilişkisini ele alan çalışmada, erkek çocukların fiziksel saldırganlık eğilimlerinin, kız çocuklara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçların araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir.

Elde edilen bulgularda, ilişkisel saldırganlık değişkeni açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($z = -2,670$, $p = ,008$). Erkek katılımcıların ($\bar{X}$ = 12,80 $\pm$ 5,94), kız katılımcılara ($\bar{X}$ = 10,21 $\pm$ 4,15) kıyasla daha yüksek ilişkisel saldırganlık düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Literatür taraması neticesinde; Teke ve Şen (2011) 48-72 aylık 61 çocukla gerçekleştirilen "Okul Öncesi Çocukların Cinsiyetleri, Sosyal Davranışları, Mizaç Özellikleri ve Yanlış İnanç Performansları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışmada, akran değerlendirmesine dayalı ilişkisel saldırganlık puanlarının cinsiyet değişkeni açısından erkek çocuklar lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Benzer bir çalışmada

ise, erkek çocukların ilişkisel saldırganlık davranışlarını kız çocuklarına göre daha fazla sergiledikleri sonucuna varılmıştır. (Gür, 2016). Aslan ve Tuğrul (2013) da okul öncesi eğitime devam eden çocukların oyunlarında ortaya çıkan davranışları değerlendirmeye yönelik yaptıkları çalışmada, erkek çocukların ilişkisel saldırganlık davranışını kız çocuklara göre daha fazla gösterdiklerini bulmuşlardır. Bu sonuçlar araştırma bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Literatürde araştırma bulgularını desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Burr ve diğerleri (2005)'nin, ilişkisel saldırganlığı uzunlamasına inceledikleri çalışmada, kız çocukların ilişkisel saldırganlık davranışlarının erkek çocuklara oranla daha fazla gösterdiği bulunmuştur.

Yapılan çalışmada, cinsiyet değişkenine göre olumlu sosyal davranış açısından anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($z = -4,139$, $p < ,0001$). Kız katılımcıların ($\bar{X} = 17,06 \pm 3,23$), erkek katılımcılara ($\bar{X} = 14,93 \pm 3,63$) kıyasla daha yüksek düzeyde olumlu sosyal davranış sergiledikleri belirlenmiştir.

Literatür taraması neticesinde; Karakuş (2008) yapmış olduğu, OÖSDÖÖF'nin geçerliliğini ve güvenirliğini ölçmek amacıyla Türk çocukları üzerinde gerçekleştirdiği bu araştırmanın bir diğer bulgusu, kız çocuklarının erkek çocuklara göre daha fazla olumlu sosyal davranış sergiledikleridir. Bu alandaki diğer çalışmalara bakıldığında ise farklı sonuçlarla karşılaşılmaktadır; olumlu sosyal davranış açısından cinsiyet farklılıklarına ilişkin araştırmalar, saldırganlık konusundaki gibi çelişkili bulgulara işaret etmektedir. Cinsiyet rollerine dair kalıp yargılar doğrultusunda, genel olarak kız çocuklarının erkek çocuklara kıyasla daha fazla olumlu sosyal davranış sergiledikleri kabul edilmektedir. Eisenberg ve Fabes (1998) önceki araştırmaların bulguları arasında çeşitli tutarsızlıkların bulunduğunu ve bu farklılıkların, çalışmaların metodolojik özellikleri ile incelenen olumlu sosyal davranış türüne bağlı olarak ortaya çıktığını ifade etmişlerdir. Carlo ve Randall (2002) ise olumlu sosyal davranış türlerini göz önünde bulundurarak, erkeklerin kızlara kıyasla daha fazla kamusal olumlu sosyal davranış sergiledikleri, buna karşın kızların duygusal ve özgeci olumlu sosyal davranışları daha fazla gösterdikleri ifade edilmiştir (Aktaş, 2006). Karaca ve diğerleri (2011)'nin yapmış olduğu çalışmada kız çocuklarının olumlu sosyal davranış puan ortalamalarının erkek çocukların olumlu sosyal davranış puan ortalamalarından anlamlı seviyede daha güçlü olduğunu saptamışlardır. Benzer şekilde Polat ve Aydın (2021) 48-60 aylık okul öncesi çocuklarıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında; kız çocuklarının olumlu sosyal davranış puan ortalamalarının erkek çocukların olumlu sosyal davranışlar puan ortalamalarından anlamlı seviyede daha güçlü olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kızların daha

fazla olumlu sosyal davranış sergilediği, erkeklerin ise daha saldırgan oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca, olumlu sosyal davranışların kızlarda başkalarına saygı duymayla ilişkilendirildiği tespit edilmiştir (Wentzel ve Erdley, 1993).

Yapılan çalışmada Cinsiyet değişkenine göre depresif duygular puanları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($z = -1,115$, $p = ,265$). Kız ($\bar{X} = 8,73 \pm 1,34$) ve erkek ($\bar{X} = 8,59 \pm 1,31$) katılımcıların depresif duygular puanları benzer düzeylerde bulunmuştur.

Literatür taraması neticesinde, yapılan çalışmaya paralellik gösteren çalışmaların olmasına karşın farklı sonuçlara da ulaşıldığı gözlemlenmiştir. Uludoğan (2022), 3-6 yaş arası çocukların anne baba ilişkileri ile sosyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi adlı çalışmada 3-6 yaş arası erkek çocukların depresif tepki özellikleri puan ortalamaları kız çocuklarının depresif tepki özellikleri puan ortalamalarından daha yüksek bulmuştur. Karakuş (2008) OÖSDÖÖF'nin geçerliliğini ve güvenirliğini ölçmek amacıyla Türk çocukları üzerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin cinsiyetlerinin Depresif Duygular boyutuna ilişkin davranışlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocuklar, Depresif Duygular boyutuna ilişkin davranışlarında benzer tutumlar sergilemektedir. Kızların, küçük bir farkla da olsa erkeklere göre Depresif Duygular sergiledikleri, ancak bunun istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öztuğ ve Amca (2016), yapmış olduğu çalışmada, öğretmen görüşlerine dayanarak 4 yaş grubu çocuklarının sosyal davranışlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 52 öğretmen ve 691 çocuk katılmıştır. Nicel araştırma tekniklerinden betimsel araştırma yönteminin tarama modeli ile gerçekleştirilen çalışmada, veriler "Okulöncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu" kullanılarak toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre, erkek çocukların kızlara kıyasla fiziksel ve ilişkisel saldırganlık ile depresif duyguları daha yüksek yaşama eğiliminde oldukları, kız çocuklarının ise erkeklere göre sosyal davranışlarını daha olumlu şekilde yansıttıkları belirtilmiştir.

Crick ve Dodge (1994) yaptıkları araştırmalar sonucunda, özellikle saldırgan davranış sergileyen çocuklarda, kendi geliştirdikleri sosyal bilgi işleme süreci modeli ile sosyal uyum arasındaki ilişkiyi destekleyen güçlü bulgular elde ettiklerini belirtmişlerdir. Sosyal ilişkileri açısından saldırgan olarak tanımlanan çocukların, olumsuz tepkiler içeren davranış seçeneklerini daha sık tercih ettikleri, buna karşın sosyal ilişkileri açısından saldırgan olarak tanınmayan çocukların ise olumlu tepkiler içeren davranış seçeneklerine daha fazla yöneldikleri tespit edilmiştir (Aktaş, 2001).

Yapılan çalışmada büyük kas becerisi açısından cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($z = -1,367$, $p = 0,172$). Kız ($\bar{X} = 72,49 \pm 10,35$) ve erkek ($\bar{X} = 74,44 \pm 11,23$) katılımcıların büyük kas beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Lokomotor beceriler açısından da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($z = -,802$, $p = 0,422$). Kız katılımcılar ($\bar{X} = 38,73 \pm 5,07$) ile erkek katılımcılar ($\bar{X} = 37,92 \pm 5,79$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla birlikte, nesne kontrol becerisi açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($z = -2,707$, $p = 0,007$). Erkek katılımcıların nesne kontrol becerileri ($\bar{X} = 36,52 \pm 6,59$) kız katılımcılara ($\bar{X} = 33,88 \pm 6,46$) kıyasla daha yüksek bulunmuştur.

Alanyazında yer alan çalışmalara bakıldığında benzer ve farklı sonuçlara ulaşıldığı gözlemlenmiştir. Mete (2020)'nin Rize merkezinde bulunan kreşlerde ve anaokulunda 3-6 yaş grubundaki kız ve erkek çocukların TGMD-II test sonucuna göre motor gelişim seviyelerini araştırmış olduğu çalışmada obje kontrol beceri testinde erkek çocuk katılımcıların daha yüksek puanlar aldığını; lokomotor becerilerde ise kız çocukların daha yüksek olduğunu bildirmektedir. Zeybek'in (2007) yaptığı çalışmada TGMD-II testine göre çocukların lokomotor ve obje kontrol becerileri ölçülmüş olup, bu beceriler arasında bir farklılık bulunmamıştır. Çocukların motor gelişim düzeylerini cinsiyete göre karşılaştıran diğer bir çalışma da Hollanda'da ikamet eden 6 ila 12 yaş aralığındaki kız çocuklarının motor beceri düzeylerinin erkek çocuklara göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür (Hoeboer vd., 2016). Yıldırım (2011), yaptığı çalışmada da erkek çocukların lokomotor alt test puanı, kız çocuklarının lokomotor alt test puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Gülaç, (2014) Anaokuluna devam eden 3-5 yaş grubu çocukların temel motor beceri düzeylerini incelediği çalışmanın sonuçlarına göre, kız ve erkek çocuklar arasındaki TGMD-II Lokomotor toplam puan farkında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak erkek çocukların, kızlara kıyasla TGMD-II Obje Kontrol puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Spessato ve diğerleri (2013), 3-10 yaş arasındaki çocuklarla yapılan çalışmada, 7-8 ve 9-10 yaş gruplarındaki erkek çocukların, kız çocuklara kıyasla lokomotor becerilerde anlamlı bir farkla daha yüksek lokomotor toplam puanlarına sahip oldukları, dolayısıyla erkeklerin kızlardan daha iyi olduğu belirlenmiştir. Ancak, 3-4 ve 5-6 yaş gruplarında anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Eynur (2013), Okul öncesindeki 4-5-6 Yaş aralığında çocukların kaba motor becerisi üzerinde gelişim düzeylerini gözlemlediği araştırmada cinsiyet faktörüne göre lokomotor beceriler arasında anlamlı olan bir ilişki çıkmamıştır. Obje kontrol yeteneklerinde ise erkek çocuk

katılımcıların puanlama sonuçlarının daha yüksek olduğunu söylemektedir. Kaba motor beceriler ile aralarındaki ilişkiye bakıldığında yine erkek çocuk katılımcıların puanlarının daha yüksek çıktığı bulunmaktadır. Cliff vd. (2009) okul öncesindeki 3-5 yaş grubundaki çocukların fiziksel aktivite ve temel motor beceri arasında olan ilişkiyi araştırdığı incelemede nesne kontrol ve lokomotor beceri puanlamalarında araştırmaya katılan kız çocuk katılımcıların erkek çocuklardan daha yüksekte puan aldıkları sonucuna ulaşmıştır.

Cinsiyet değişkeninin motor beceri performansı üzerindeki etkisine dair literatür incelendiğinde, kız ve erkek çocuklarının motor becerilerinde anlamlı farklılıklar olup olmadığı konusunda görüş birliğine varılamadığı görülmektedir. Espenchade ve Eckert (1980), motor performanstaki cinsiyet farklılığını 4 ayrı nedene bağlı olarak incelemiştir, beden ölçüleri, anatomik yapı, fizyolojik fonksiyonlar, sosyal ve kültürel farklılıklar (Zaichowsky ve Martinek, 1980; Timurkaan, 2003).

Cinsiyet farklılığını beden ölçülerine göre açıklamak oldukça zordur. Çünkü 11-12 yaşlarına kadar, kız çocukları ile erkek çocukları arasında boy ve kilo olarak ele alındığında önemli bir farklılık yoktur. Buna rağmen, çocukluk dönemindeki performans farklılıkları, bireysel farklılık durumuna göre beden ölçüsü ile açıklanabilir (Cratty, 1979, Espenchade ve Eckert, 1980). Anatomik yapı, özellikle ergenlik döneminde motor performansta gözlemlenen cinsiyete bağlı farklılıkların açıklanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Atlama ve koşu gibi motor becerilerde, pelvisin dar yapıda olması performans açısından avantaj sağlamakta, bu da kızlar açısından dezavantaj oluşturabilmektedir. Ancak özetle, çocukluk dönemi boyunca gözlenen motor performans farklılıkları yalnızca beden ölçüleri, anatomik yapı ve fizyolojik fonksiyonlarla tam olarak açıklanamaz. (Cratty, 1979, Espenchade ve Eckert, 1980). Motor performanstaki cinsiyet farklılığını en iyi açıklayan özellik, “sosyal ve kültürel farklılıklar” dır. Örneğin, kızların tek ayak üzerinde sıçrama, erkeklerin de at yürüyüşünde daha başarılı olmalarının sebebi, bu işlemleri daha fazla uygulamalarındandır. Kız çocuklarının, genellikle ince motor becerilere yönlendirildiklerini, böylece ince motor becerilerde erkek çocuklara göre daha başarılı oldukları söylenebilir. Bunun yanı sıra, erkek çocuklar da kaba motor aktivitelerde kız çocuklarına göre daha çok zaman ayırırlar (Cratty, 1979).

Yapılan araştırmanın yaş değişkenine göre incelenmesi;

Okul öncesi Sosyal Davranış ölçeğinde, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($H = 8,686$, $p = 0,013$). 4 yaş ($\bar{X} = 47,10$, $\pm = 8,84$) ve 5 yaş ($\bar{X} = 45,08$, $\pm = 9,29$) gruplarının

6 yaşı ($\bar{X} = 42,40, \pm = 9,07$) grubundan daha yüksek Sosyal Davranış puanı aldığı belirlenmiştir.

Literatürdeki çalışmalara bakıldığında; Kapıkıran ve diğerleri (2006) yapmış oldukları araştırmada, 4-6 yaş aralığındaki çocukların sosyal beceri düzeylerinin yaş değişkenine göre incelemişler ve 4 yaş grubunda bulunan çocukların, sosyal beceri açısından 5 ve 6 yaş gruplarında bulunan çocuklara göre daha düşük düzeyde beceriye sahip oldukları gözlemlenmiştir. Sarı (2007) ise çocukların sosyal uyumları ve becerilerinin yaş değişkenlerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ve 6 yaşındaki çocukların, 5 yaşındaki çocuklara göre daha uyumlu davrandığı aynı zamanda da yaş ilerledikçe çocukların daha sosyal davranışlar sergilediği sonucuna varılmıştır. Karoğlu (2017) okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri isimli araştırmasında, 3-6 yaş okul öncesi çocukların yaş değişkenlerine göre toplam sosyal beceri puanları ile alt boyut beceri puanları arasında farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Karakuş (2008) yapmış olduğu, OÖSDÖÖF'nin geçerliğini ve güvenilirliğini ölçmek için Türk çocukları üzerinde yürüttüğü araştırmada Öğrencilerin, Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre, yaşlarının, Fiziksel Saldırganlık boyutuna ilişkin davranışları göstermede anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı, İlişkisel Saldırganlık boyutuna ilişkin davranışları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu, Olumlu Sosyal Davranış boyutuna ilişkin davranışlarını göstermeleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu ve Depresif Duygular boyutuna ilişkin davranışları göstermede anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı bulunmuştur.

Fiziksel Saldırganlık alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($H = 10,040, p = 0,007$). 5 yaş ($\bar{X} = 11,14, \pm = 5,61$) grubunun, 6 yaş ($\bar{X} = 9,04, \pm = 4,67$) grubuna göre daha yüksek Fiziksel Saldırganlık puanı aldığı görülmektedir.

Alanyazında yer alan çalışmalara bakıldığında; Kadan (2010) tarafından okulöncesi dönem çocuklarındaki (4-6 yaş) saldırganlık 56 davranışını etkileyen faktörlerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amacıyla 140 çocuktan toplanan verilerle yapılan çalışmada ise 4 yaş ve 5 yaş çocukların 6 yaş çocuklara göre daha saldırgan oldukları belirlenmiştir. Bağlı (1997)'nin beş ve yedi yaş grubundan 40 çocuk üzerinde çocuk bahçesindeki oyun araçlarında oluşan sosyal etkileşimleri belirlemek amacıyla yürüttüğü çalışma sonuçları; yedi yaşındaki çocukların beş yaşındaki çocuklardan daha fazla saldırganlık gösterdiğini ortaya koymuştur. Karoğlu (2017) "Okul öncesi dönemdeki çocukların gelişim özellikleri ve sosyal beceri

düzeyler’’ çalışmasında, 4 yaş grubundaki çocukların fiziksel saldırganlık düzeylerinin, 5 ve 6 yaş grubundaki çocuklara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İkiz (2015) ise yaş değişkeninin fiziksel ve ilişkisel saldırganlık üzerinde anlamlı farklılığa sahip olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Şen (2009) tarafından yapılan, çeşitli değişkenlerin anaokuluna devam eden okulöncesi dönem çocuklarının sosyal davranışları üzerindeki etkisinin 1159 çocuktan toplanan verilerle incelendiği çalışmada fiziksel saldırganlığın yaş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılırken ilişkisel saldırganlığın yaş değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür.

İlişkisel Saldırganlık alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($H = 5,102, p = 0,078$).

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde; Şen (2009) yapmış olduğu çalışmada 6 yaşındaki çocukların ilişkisel saldırganlık davranış puan ortalamalarının, 4 yaşındaki, 5 yaşındaki ve 3 yaşındaki çocukların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. İkiz (2015) ise yaş değişkeninin fiziksel ve ilişkisel saldırganlık üzerinde anlamlı farklılığa sahip olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Karakuş (2008) yapmış olduğu, OÖSDÖÖF’nin geçerliğini ve güvenirliğini ölçmek için Türk çocukları üzerinde yürüttüğü araştırmada 4-5 yaş grubundaki öğrencilerin, 5-6 yaş grubundaki öğrencilere göre İlişkisel Saldırganlık davranışlarını daha çok gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Olumlu Sosyal Davranış alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($H = 3.803, p = 0,149$).

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde; Şen (2009) yapmış olduğu çalışmada altı yaşındaki çocukların olumlu sosyal davranış puan ortalamalarının, dört yaşındaki çocukların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gizir (2002) anaokuluna devam eden dört-beş yaş çocuklarında sosyal davranışlarının gelişimi ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, yaş değişkeninin kullandığı ölçme aracının iş birliği boyutunda anlamlı bir farklılığa sahip olduğunu saptamıştır. Beş yaşındaki çocukların iş birliği boyutuna ait, dört yaş çocuklarının puan ortalamasından yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Arı ve Yaban (2016) yaş değişkeninin sosyal davranışlar üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Yaşa göre yapılan karşılaştırmalara göre, olumlu sosyal davranış puanları açısından dört ve beş-altı yaşındaki çocuklar arasındaki farkların anlamlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karakuş (2008) yapmış olduğu, OÖSDÖÖF’nin geçerliğini ve güvenirliğini ölçmek için Türk çocukları üzerinde yürüttüğü araştırmada yaş değişkenine bağlı olarak gruplar arasında anlamlı bir farklılaşmanın bulunduğunu, 5-6 yaş

grubundaki öğrencilerin davranışları ile 4 yaş altı grubundaki öğrencilerin davranışları arasında anlamlı bir farklılaşma ve yine 5-6 yaş grubundaki öğrencilerle, 4-5 yaş grubundaki öğrencilerin davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Her iki durumda da 5-6 yaş grubundaki öğrencilerin diğer iki yaş grubundaki öğrencilere göre olumlu sosyal davranışı daha fazla sergiledikleri anlaşılmaktadır.

Depresif Duygular alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($H = 18,511$, $p < 0,001$). 4 yaş ($\bar{X} = 9,90$, $\pm = 1,33$) grubunun, 5 yaş ($\bar{X} = 8,52$, $\pm = 1,51$) ve 6 yaş ($\bar{X} = 8,48$, $\pm = 0,97$) gruplarına göre daha yüksek Depresif Duygular puanı aldığı gözlemlenmiştir.

Alanyazında yer alan çalışmalara bakıldığında; Şen (2009) yapmış olduğu çalışmada çocukların depresif alt boyutunda, yaş değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Karoğlu ve Ünüvar (2017), yaptıkları çalışmada depresif duygu düzeyleri 5 yaş çocukların diğer yaş gruplarına oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Karoğlu (2017) yapmış olduğu okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri adlı çalışmada 5 yaş çocukların, 4 yaş ve 6 yaş çocuklardan anlamlı derecede depresif oldukları bulgusu elde etmiştir. Kara Chalil (2023) yapmış olduğu çocukların akademik benlikleri ile sosyal davranışları ve oyun davranışlarının incelenmesi adlı çalışmada Çocukların yaşları arttıkça olumlu sosyal davranış ve depresif duygulanım sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır.

Büyük kas becerisi puanlarında yapılan karşılaştırmalar, yaş grupları arasında anlamlı farklar olduğunu göstermektedir ($H = 33,234$, $p < 0,001$). 4 yaş grubundaki öğrencilerin ($\bar{X} = 61,15 \pm 9,98$) büyük kas becerisi puanları, diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük olmuştur. 5 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 72,58 \pm 10,35$) ve 6 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 77,23 \pm 8,92$) ise anlamlı şekilde daha yüksek puanlar almışlardır. Post-hoc test sonuçlarına göre, 4 yaş grubunun puanları 5 ve 6 yaş gruplarına göre anlamlı derecede düşüktür ($b > a$), ayrıca 5 yaş grubunun puanları da 6 yaş grubuna göre daha düşüktür ($c > a, b$). Lokomotor beceri puanları açısından da yaş grupları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir ($H = 22,373$, $p < 0,001$). 4 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 33,80 \pm 6,40$) diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük puanlar elde etmiştir. 5 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 37,45 \pm 5,94$) ve 6 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 40,11 \pm 3,79$) ise daha yüksek puanlar almışlardır. Post-hoc test sonuçlarına göre, 4 yaş grubunun puanları 5 ve 6 yaş gruplarına göre anlamlı şekilde düşüktür ($c > a, b$), Nesne kontrol becerisi puanlarında da yaş grupları arasında anlamlı

farklar bulunmaktadır ($H = 34,714$, $p < 0,001$). 4 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 27,35 \pm 4,76$) diğer yaş gruplarına göre daha düşük puanlar alırken, 5 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 34,97 \pm 5,69$) ve 6 yaş grubundaki öğrenciler ($\bar{X} = 37,37 \pm 6,29$) daha yüksek puanlar elde etmiştir. 4 yaş grubunun puanları 5 ve 6 yaş gruplarına göre anlamlı şekilde düşüktür ($b > a$), ve 5 yaş grubunun puanları 6 yaş grubuna göre daha düşük bulunmuştur ($c > a, b$).

Alanyazında yer alan çalışmalara bakıldığında; bulunan sonuca paralellik gösteren çalışmalar olduğu görülmüştür. Mete (2020)'nin Rize'nin merkezinde kreşlerde ve anaokulunda olan 3-6 yaş grubundaki kız ve erkek çocukların TGMD-II test sonucunda yaş değişkenine bakıldığında lokomotor Beceri, obje Kontrol Beceri ve Toplam TGMD Beceriler alt testlerinde 6 yaş grubu çocukların 4 yaş ve 5 yaş çocuklara göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Kavalcı (2020) 4-6 yaş grubu kız ve erkek çocukların bruininks-oseretsky testine göre motor gelişim düzeyleri test sonuçlarına göre yaş değişkenine göre çocukların puanlarına bakıldığında El Kontrolü, El Koordinasyonu, Vücut Koordinasyonu, Güç ve Çeviklik ve Toplam Motor Birleşik düzeylerinde 6 yaş grubu çocukların 4 ve 5 yaş grubu çocuklardan anlamlı bir şekilde daha yüksek puan elde ettikleri tespit etmiştir. Williams vd. (2008) lokomotor alt test skorlarını yaş grupları arasında TGMD-II testi ile 4 yaş grubundaki çocukların 3 yaş grubu çocuklardan daha yüksek bulmuşlardır. Eynur (2013), Okul öncesindeki 4-5-6 Yaş aralığında çocukların kaba motor becerisi üzerinde gelişim düzeyleri ile ilgili yapmış olduğu araştırmada yaş değişkenine göre incelediğinde, 6 yaş grubu çocukların lokomotor test puanlarının, sırasıyla 5 yaş ve 4 yaş grubundan önemli ölçüde daha yüksek olduğu görülmüştür. Keskin (2019) 7-9 yaş aralığındaki çocuklar üzerinde yapmış olduğu araştırmada nesne kontrol ve kaba motor becerilerinde anlamlı bir farklılık bulunduğunu belirtmiştir. 4-8 yaş grubundaki çocuk katılımcılarda temel hareket becerilerinden top yakalama becerisinin gözlemlendiği bir araştırmada Kalkavan ve Sevinç (2006), bu beceride yaşa bağlı olarak gelişim gösterdiğini belirtmiştir. Gülaç (2014), Anaokuluna devam eden 3, 4 ve 5 yaşındaki çocukların temel motor beceri seviyelerini, yaş, cinsiyet ve beden kitle indeksi gibi değişkenler açısından incelediği çalışmada 1511 çocuk yer almıştır. Çalışma sonuçlarına göre, yaş ilerledikçe temel motor becerilerde de paralel bir artış gözlemlenmiştir. Bu durum, yaşı artmasıyla birlikte motor becerilerde ustalıklarının da artmasının beklenen bir durum olduğunu göstermektedir.

Çocuklarda yaş ile beraber motor gelişim için önemli olan alt sistemlerin olgunlaşması çocukları bir üst düzeye taşımakta önemli rol oynar. Mantıksal olarak da yaş ilerledikçe çocukların motor becerilerinin gelişmesi sonucu beklenir. Başka bir deyişle doğrusal olarak

6 yaş grubunun 5 yaş grubundan, 5 yaş grubunun 4 yaş grubundan, 4 yaş grubunun ise 3 yaş grubundan daha yüksek kaba motor düzeyine sahip olmaları beklenir. Okul öncesi çocukların dâhil edildiği motor beceri çalışmalarında da bu sonuçlar bildirilmiştir (Tepeli, 2007; Boz, 2011; Gülaç, 2014; Mete, 2020).

Yapılan çalışmanın sonucunda lokomotor becerilerin, fiziksel ve ilişkisel saldırganlık ile negatif; olumlu sosyal davranış ile ise pozitif yönlü anlamlı ilişkiler gösterdiği görölmektedir. Ancak büyük kas becerisi ve nesne kontrol becerisi ile değişkenler arasındaki ilişkiler anlamlı bulunmamıştır. Dolayısıyla çıkarım olarak; lokomotor beceri seviyesi yüksek olan çocuklarda fiziksel ve ilişkisel saldırganlık gösterme durumlarının azaldığı, aynı zamanda da olumlu sosyal davranış gösterme durumlarının arttığı sonucuna ulaşılabilir.

Literatürde bu alanda çok fazla çalışma olmadığı da göz önünde bulundurularak, Ecevit (2021) yapmış olduğu "Okul Öncesi Çocuklarda Motor Beceri ve Sosyal Beceri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışmada, motor beceriler ve sosyal beceriler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda, okul öncesi çocukların motor becerileri ile sosyal becerileri ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yapılan çalışmalar incelendiğinde ise motor beceriler ve sosyal beceriler arasında ilişki olduğuna dair çalışmalar rapor edilmiştir (Skinner ve Piek, 2001; Çağlak, 1999; Strong vd., 2005).

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışmanın amacı okul öncesi düzeydeki öğrencilerin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı incelenerek, motor beceri düzeyi yüksek olan öğrencilerin sosyal gelişiminin de yüksek olup olmadığı hakkında bilgi sahibi olmak amaçlanmıştır. Aşağıda araştırma sonuçları sıralı şekilde sunulmuştur.

Çalışmaya 168 okul öncesi düzeyde çocuk katılmıştır. Bu çocukların Cinsiyet dağılımına göre, öğrencilerin 48,8%'i kız, 51,2%'si erkektir. Yaş dağılımına göre, öğrencilerin 11,9%'u 4 yaşında, 39,3%'ü 5 yaşında ve 48,8%'i 6 yaşındadır.

Araştırmada veri toplama araçları olarak, Kişisel Bilgi Formu, OÖSDÖ-ÖF, BÜKBÖT kullanılmıştır. Araştırmaya katılan tüm çocuklardan kişisel bilgi formu ve veli onam formu alınarak uygulamaya başlanmıştır. Okul Öncesi Öğrencilerinin demografik özelliklerini incelemek amacıyla kullanılmak için formda, katılımcılardan cinsiyet, yaş olmak üzere toplamda 2 soru alınmıştır. Dolayısıyla çocuklar bu iki değişken açısından incelemeye alınmışlardır.

Erkek çocukların, kız çocuklara kıyasla daha yüksek sosyal davranış düzeylerine sahip oldukları bulunmuştur.

Erkek çocukların fiziksel saldırganlık düzeyleri, kız çocuklara kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur.

Erkek çocuklar, kız çocuklara kıyasla daha yüksek ilişkisel saldırganlık düzeyde olduğu bulunmuştur.

Kız çocukların olumlu sosyal davranış düzeylerinin, erkek çocuklara kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Kız ve erkek çocukların depresif duygu düzeyleri açısından benzer seviyelerde oldukları bulunmuştur.

Kız ve erkek çocukların büyük kas beceri düzeyleri benzer seviyelerde oldukları bulunmuştur.

Kız çocuklar ile erkek çocuklar lokomotor beceriler açısından benzer seviyelerde olduğu bulunmuştur.

Erkek çocukların nesne kontrol becerileri, kız çocuklara kıyasla daha yüksek seviyede olduğu bulunmuştur.

4 yaş ve 5 yaş gruplarının 6 yaş grubundan daha yüksek Sosyal Davranış düzeyde olduğu bulunmuştur.

5 yaş grubunun, 6 yaş grubuna göre daha yüksek Fiziksel Saldırganlık düzeyde olduğu görülmüştür.

İlişkisel Saldırganlık alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır

Olumlu Sosyal Davranış alt boyutunda, yaş grupları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir.

4 yaş grubunun, 5 yaş ve 6 yaş gruplarına göre daha yüksek Depresif Duygular puanı aldığı gözlemlenmiştir.

4 yaş grubundaki öğrencilerin büyük kas becerisi düzeyleri, diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük bulunmuştur. 4 yaş grubunun büyük kas beceri düzeyleri 5 ve 6 yaş gruplarına göre anlamlı derecede düşüktür, ayrıca 5 yaş grubunun büyük kas beceri düzeyleri de 6 yaş grubuna göre daha düşüktür.

4 yaş grubundaki öğrencilerin lokomotor beceri seviyeleri diğer yaş gruplarına kıyasla daha düşük düzeydedir. 5 yaş grubundaki öğrenciler ve 6 yaş grubundaki öğrenciler ise daha yüksek düzeydedir.

4 yaş grubundaki öğrenciler nesne kontrol beceri seviyeleri diğer yaş gruplarına göre daha düşük düzeydeyken, 5 yaş grubundaki öğrenciler ve 6 yaş grubundaki öğrenciler daha yüksek düzeydedirler. 4 yaş grubunun nesne kontrol beceri seviyeleri 5 ve 6 yaş gruplarına göre anlamlı şekilde düşüktür ve 5 yaş grubunun nesne kontrol beceri seviyeleri 6 yaş grubuna göre daha düşük düzeyde olduğu gözlemlenmiştir.

Fiziksel saldırganlık ile büyük kas becerisi ve nesne kontrol becerisi arasında bir ilişki bulunamamıştır, ancak lokomotor beceri ile fiziksel saldırganlık arasında negatif yönlü ve

düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla lokomotor beceri seviyesi yüksek olan çocuklarda fiziksel saldırganlık gösterme durumunun azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer şekilde, ilişkisel saldırganlık ile büyük kas becerisi ve nesne kontrol becerisi arasında ilişki bulunamamıştır, ancak lokomotor beceri ile ilişkisel saldırganlık arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla lokomotor beceri seviyesi yüksek olan çocuklarda ilişkisel saldırganlık gösterme durumunun azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Olumlu sosyal davranış ile büyük kas becerisi arasında bir ilişki bulunamazken, lokomotor beceri ile olumlu sosyal davranış arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

Nesne kontrol becerisi ile olumlu sosyal davranış arasında bir ilişki bulunmamıştır

Depresif duygular ile büyük kas becerisi, lokomotor beceri ve nesne kontrol becerisi arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Yapılan çalışmanın sonucunda lokomotor becerilerin, fiziksel ve ilişkisel saldırganlık ile negatif; olumlu sosyal davranış ile ise pozitif yönlü anlamlı ilişkiler gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak büyük kas becerisi ve nesne kontrol becerisi ile değişkenler arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Dolayısıyla çıkarım olarak; lokomotor beceri seviyesi yüksek olan çocuklarda fiziksel ve ilişkisel saldırganlık gösterme durumlarının azaldığı, aynı zamanda da olumlu sosyal davranış gösterme durumlarının arttığı sonucuna ulaşılabılır.

Bu araştırmada çalışmanın örneklemini oluşturan okul öncesi düzeydeki öğrencilerin motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasında bulunan ilişki açıkça belirtilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında okul öncesi düzeydeki çocukların motor gelişim düzeyleri ile sosyal gelişim düzeyleri arasındaki ilişki hakkında araştırmaların kısıtlı olması sebebiyle bu alanda yapılacak bütün araştırmaların bundan sonraki eğitim ve öğretim hayatında hem ebeveynlere hem de bu alanda araştırma yapan kişi, kurum ve kuruluşlara fikir oluşturabileceği düşünülmektedir.
- Yapılan araştırma yalnızca Aksaray, merkez ilçesindeki 5 anaokulu çerçevesinde yapıldığı için, araştırmadan çıkan sonucun tüm okul öncesi düzeydeki çocuklarda aynı sonuca çıkması yorumu yapılamamaktadır. Bu sonuca ulaşılabilmesi için daha geniş kapsamlı çalışmaların literatüre daha çok fayda sağlayacağı düşünülmektedir.
- Okul öncesi sosyal gelişim ölçeğinin sınıf öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmesinden dolayı, çıkan sonuçlarda ne kadar gönüllülük ve dürüstlikle

ölçeklerin doldurulduğu düşünülse de, bundan sonraki yapılacak araştırmada öğrencilerin sosyal gelişim düzeyleriyle ilgili araştırmacıların kendisinin yapacağı ölçümler daha geçerli ve güvenilir sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

- Yapılan araştırmada öğrencilere uygulanan büyük kas beceri testinin kış mevsimi şartlarından dolayı bazı öğrencilere hastalık nedenlerinden dolayı aynı anda uygulanamadığı gözlemlenmiştir. Bu nedenden dolayı çocukların aynı anda ve aynı dönemde ölçümlerinin yapılabilmesi için özellikle okulların yeni açıldığı dönemde yani yaz ayı şartlarında yapılması, çocuklardan alınan ölçümler hakkında daha geçerli ve güvenilir sonuçlar çıkacağı düşünülmektedir.
- Yapılan araştırmada okul öncesi kurum ve kuruluşlarda motor beceriyi geliştirmeye yönelik yapılan etkinliklerin çok sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu duruma dayalı olarak bazı çocuklarda aşırı düşük seviyede gözlenen motor beceri düzeylerinin arttırılabilmesi için okul öncesi kurum ve kuruluşlarda hareket eğitimi veya temel cimnastik eğitiminin olması okul öncesi düzeydeki öğrencilere fayda sağlayacağı düşünülmektedir.
- Yapılan araştırmada bağımlı değişkenlerin yetersiz olduğu ve bundan sonraki yapılacak araştırmada öğrencilerin motor beceri ve sosyal gelişimlerini etkileyecek diğer değişkenlerin de değerlendirilmesi literatüre daha kapsamlı bir çalışma ortaya koyması düşünülmektedir.
- Yapılan araştırmada kendi imkanlarıyla okul dışında eğitim gören çocukların, akranlarına göre motor beceri düzeyi daha yüksek seviyede olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenden dolayı bundan sonra yapılacak araştırmalarda özellikle ailelerin sosyoekonomik düzeylerine veya özel eğitim alan çocuklarla alamayan çocuklar arasındaki sosyal gelişim düzeylerinin incelenmesi literatüre kazandırılması gereken önemli bir çalışma olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akduman, G. (2015). Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. G. Uyanık Balat (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş*. (ss. 3-119), Nobel Yayıncılık.
- Akoğlu, G ve Turan, F. (2015). Bebeklikte iletişim ve dil gelişimi. F. Turan ve A. Yükselen. (Editörler). *Her yönüyle okul öncesi eğitim-1*. (ss. 165-169). Hedef Yayıncılık,
- Aktaş, V. (2001). *Çocuklarda saldırganlık ile olumsuz niyet yükleme eğilimleri arasındaki ilişkiler*. (Tez No. 100323) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aral, N., & Kandir, A. (2020). *Okul öncesi dönemde gelişim*. Vize Yayıncılık.
- Arı, R. (2006). *Gelişim ve öğrenme*. Nobel Yayıncılık.
- Arı, M., & Yaban, E.H. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal davranışları: Mizaç ve duygu düzenlemenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), s. 125-141.
- Arslan, Ü. (2014). *Okul öncesi eğitimde temel becerilerin ve sosyal davranışların kazandırılması*. Haktanır, G. (Ed.) Okul öncesi eğitime giriş içinde (8. Baskı, 201-226). Anı.
- Aslan, Ö. M., & Tuğrul, B. (2013). Anaokuluna devam eden çocukların oyun davranışları ve oyunlarında ortaya çıkan zorbalık davranışları. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13, 27-41.
- Atmaca, R. N., Akduman, G. G., & Sarıbaş, M. Ş. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin annelerinin empati becerileri ile ilişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(77), 134-151.
- Bağlı, M. T. (1997). *Çocuk bahçesindeki oyun araçlarında toplumsal etkileşim*. B. Onur (Yay. Haz.). 1. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi: 6-8 Kasım 1996- Ankara: Bildiri Kitabı. (s. 518-544). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Bayhan, P., & Artan İ. (2007). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Morpa Kültür Yayınları.

- Bayraktar, G., & Süleymanoğulları, M. (2020). *Psikomotor gelişim*. (1. Baskı). Gazi Kitabevi.
- Bayraktar, G., Süleymanoğulları, M. (2020). *Psikomotor gelişim: Kavramlar, Kuramlar, Konular*. Gazi Yayınevi.
- Berk, L. (2013). *Çocuk gelişimi*. İmge.
- Binbaşıoğlu, C. (1994). *Eğitim psikolojisi*. Kadioğlu Matbaası.
- Boz, M. (2011). *5-6 yaş grubu çocuklara uygulanan temel hareket eğitim programının hareket becerilerinin gelişimine etkisi*. (Tez No. 290718) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Buldu, M. (2013). Çocuk gelişim kuramları. B. Akman. (Ed.). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim* (Çok kültürlü bir bakış açısı). s. 45-50, Nobel.
- Burr, J. E., Ostrov, J. M., Jansen, E. A., Cullerton-Sen, C., & Crick, N. R. (2005). Relational aggression and friendship during early childhood: "I won't be your friend!". *Early Education & Development*, 16(2), 161-184. https://doi.org/10.1207/s15566935eed1602_4
- Campos, JJ, Frankel, CB., & Camras, L. (2004). Duygu düzenlemesinin doğası üzerine. *Çocuk gelişimi*, 75(2), 377-394.
- Carlo, G., & Randall, B. A. (2002). The development of a measure of prosocial behaviors for late adolescents. *Journal of youth and adolescence*, 31, 31-44.
- Cirhinlioğlu, F.G. (2015). *Çocuk gelişimi ve ruh sağlığı*. Nobel.
- Cliff, D. P., Okely, A. D., Smith, L. M., & McKeen, K. (2009). Relationships between fundamental movement skills and objectively measured physical activity in preschool children. *Pediatric exercise science*, 21(4), 436-449. <https://doi.org/10.1123/pes.21.4.436>
- Cratty, B. J. (1979). Perceptual and motor development in infants and children. <https://eric.ed.gov/?id=ED164540>
- Crick, N.R., & Dodge, K.A. (1994). "A review and reformulation of social information-processing mechanisms in children's social adjustment." *Psychological Bulletin*, CXV, 74-101.

- Çağdaş, A., & Seçer Şahin, Z. (2002). *Çocuk ve ergende sosyal ve ahlak gelişimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Çağlak, S. (1999). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarına Beden Eğitimi Etkinlikleri Yoluyla Kavram: Enerji Öğretimi*. (Tez No. 87926) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çelik, A. (2021). Fiziksel gelişim. Siyez, D. M. (Ed.) *Çocuk ve ergen gelişimi çok boyutlu bir bakış içinde* (1. Baskı, 85-117). Pegem Akademi.
- Çimen, E., & Pepe, O. (2022). Halk oyunlarında psikomotor gelişim Ö. Koç. (Ed.). *Sportif yönleriyle Türk halk oyunları*, S. 75-89, Efe Akademi.
- Çoknaz, H. (2020). Psiko-Motor gelişim doğum öncesinden ölüme kadar. Gazi Kitabevi. <https://www.turcademy.com/tr/kitap/psik-motor-gelisim-9786257216883> sayfasından erişilmiştir.
- Çoknaz, H. (2021). *Psikomotor gelişim-doğum öncesinden ölüme kadar*. Gazi Kitabevi.
- Dağabakan, F. Ö., & Dağabakan, D. (2007). Dil ve çocukta dil gelişim kuramları. *Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(174), 155-161.
- Demir, T., & Yıldız, M. (2017). Okul öncesi çocukların motor gelişimi ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 55–70.
- Deniz, M. (2011). Yetişkinlerde fiziksel aktivite düzeyi ile sosyoekonomik durum arasındaki ilişkinin araştırılması (Tez No. 289117) [Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Dinçer, Ç., Demiriz, S., & Ergül, A. (2017). Okul öncesi dönem çocukları (36–72 ay) için Özbakım Becerileri Ölçeği-Öğretmen Formu'nun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45(45), 59-78.
- Ecevit, R. G. (2021). *Okul öncesi çocuklarda motor beceri ve sosyal beceri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 680663) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Ekeland, E., Heian, F., & Hagen, K. B. (2005). Can exercise improve self esteem in children and young people? A systematic review of randomised controlled trials. *British Journal of Sports Medicine*, 39(11), 792- 798.
- Ergin, M., & Ayan, S. (2019). Temel hareket becerileri ve etkinlik örnekleri. Ayan, S. (Ed.). *Hareket eğitimi içinde* (1. Baskı, 151-178). Pegem Akademi.
- Espenchade, S. A., & Eckert, V. (1980). Motor development. U.S.A.: A Bell. Havel Campany.
- Eynur, A. (2013). *Kütahya ili merkez ilçesi okul öncesi kurumlarında okuyan öğrencilerin kaba motor beceri gelişimlerinin incelenmesi* (Tez No. 341816) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Fabes, R. A., & Eisenberg, N. (1998). Meta-analyses of age and sex differences in children's and adolescents' prosocial behavior. *Handbook of child psychology*, 3, 1-29.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2005). Validity and reliability. JR Fraenkel and NE Wallen, *How to design and evaluate research in education with PowerWeb*, 152-171.
- Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2020). *Motor gelişimi anlamak, bebekler- çocuklarergenerler- yetişkinler*. Sevimay Özer, A., & Aktop, A. (Çeviri Ed.). (7. Basımdan çeviri). Nobel.
- Gander, M. J., Gardiner, H. W., & Dönmez, A. (1993). *Çocuk ve ergen gelişimi*. İmge Kitabevi.
- Gander, M. J ve Gardiner, H. W. (2010). *Çocuk ve ergen gelişimi*. İmge.
- Genç, H. (2019). Fiziksel uygunluk ve fiziksel uygunluk unsurları. Öztürk, A., Karaçar, E., Yılmaz, O. (Ed.). *Spor ve rekreasyon araştırmaları içinde* (1. Baskı, 135-152). Çizgi.
- Genç, Ş., & Senemoğlu, N. (2004). *İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı modül 12*. Okul öncesi Eğitim; <http://iogm.meb.gov.tr>
- Gizir, Z. (2002). *Anaokuluna devam eden dört-beş yaş çocuklarında sosyal davranışların gelişimi ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 120857) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Goodway, J. D., & Branta, C. F. (2003). Influence of a motor skill intervention on fundamental motor skill development of disadvantaged preschool children. *Research Quarterly For Exercise And Sport*, 74(1), 36-46.
- Gökmen, H, Karagül, T, Aşçı, F. H. (1995). *Psikomotor gelişimi*. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- Gülaç, M. (2014). *Anaokuluna giden 3-5 yaş grubu çocukların temel motor beceri düzeylerinin araştırılması*. (Tez No. 412650) [Doktora tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gülay, H. (2008). *5-6 yaş çocuklarına yönelik akran ilişkileri ölçeklerinin geçerlik güvenirlik çalışmaları ve akran ilişkilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Tez No. 219965) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gülay, H., & Akman, B. (2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*. Pegem
- Gümüşdağ, H., Yıldırım, M. (2018). Motor gelişim ve hareket alanları. *Spor bilimlerinde çocuklarda motor gelişim içinde* (1. Baskı, 43-65). Nobel.
- Günder, E. (2011). *Okul öncesi dönemde çocukların sosyal uyum becerilerinin değerlendirilmesi*. 20. Eğitim Bilimleri Kurultayı (8-10 Eylül), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Gür, A. (2016). *Çocuk evlerinde yaşayan çocuklar ile ailesiyle birlikte yaşayan çocukların akran ilişkileriyle sosyal davranışlarının incelenmesi*. (Tez No. 429474) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Haibach, P., Reid, G., & Collier, D. (2018). *Motor Learning and Development 2nd Edition*. Human Kinetics.
- Hoeboer J, De Vries S, Krijger-Hombergen M, Wormhoudt R, Drent A, Krabben K, Savelsbergh G (2016). Validity Of An Athletic Skills Track Among 6- To 12-Yearold Children. *Journal Of Sports Sciences*, 20(2) , 1–11.
- İkiz, S. (2015). *Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırganlığın ebeveyn tutumları açısından incelenmesi*. (Tez No. 394906) [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Juliano. M., Werner, R. S., & Cassidy, K. W. (2006). Early correlates of preschool aggressive behavior according to type of aggression and measurement. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 27(5), 395-410.
- Kadan, G. (2010). *Okul öncesi dönem çocuklarında(4-6 yaş) saldırganlık davranışını etkileyen faktörlerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Tez No. 264132) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kadim, M. (2023). Eğitimin Kavramsal Temelleri. Aysel Kızılkaya Namlı (Ed.). *Duygusal Gelişim* içinde. Efe Akademi.
- Kafalı, İ. S., & Özcan, K. (2022). *6 haftalık spor turmanış temel eğitiminin çocukların seçilmiş bazı fiziksel parametreleri üzerine etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 763240) [Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kalkavan A Sevinç N (2006). *Çocuklarda top yakalama becerisi gelişiminin araştırılması*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Muğla.
- Kapıkıran Acun, N., İvrendi, A., & Adak, A. (2006). Okul öncesi çocuklarında sosyal beceri: durum saptaması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 19-27.
- Kara Chalıl, E. (2023). *Çocukların akademik benlikleri ile sosyal davranışları ve oyun davranışlarının incelenmesi*. (Tez No. 828436) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karakuş, A. (2008). *Okul öncesi sosyal davranış ölçeği öğretmen formu'nun güvenirlik ve geçerlik çalışması*. (Tez No. 226413) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karaca, N. H., Gündüz, A., & Aral, N. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal davranışının incelenmesi. *Kurumsal Eğitimbilim*, 4(2), 65-76.
- Karatel, K. M. (2019). *Denver II Gelişimsel Tarama Testi sonucu anormal veya şüpheli olan 4-6 yaş grubu çocuklarda uygulanacak olan eğitim öncesi ve sonrası gelişim parametrelerinin ve motor performansın incelenmesi*. (Tez No. 579550) [Yüksek Lisans, Hasan Kalyoncu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Karoğlu, H., & Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 231-254.
- Kavalci, İ. (2020). *04-06 yaş grubu kız ve erkek çocukların bruininks-oseretsky testine göre motor gelişim düzeylerinin araştırılması*. (Tez No. 638071) [Yüksek Lisans, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Keskin EÇ (2019). *Seçilmiş bazı ilköğretim okulu öğrencilerinin tgmd-u testine göre temel motor özelliklerinin araştırılması*. (Tez No. 584778) [Yüksek lisans tezi, Hitit Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kılıç, S. (2013). Doğrusal regresyon analizi. *Journal of Mood Disorders*, 3(2), 90-92.
- Koçyiğit, S. (2012). Okul öncesi eğitimin tanımı, amacı, önemi ve ilkeleri. R. Zembat (Ed.). *Okul öncesi eğitime giriş*. 14-25, Hedef.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 1-21.
- Kovar, S. K. (2004). *Elementary classroom teachers as movement educators*. McGraw Hill
- Kök, M., Tuğluk, M. N., & Bay, E. (2005). Okul öncesi eğitimin öğrencilerin gelişim özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 294-303.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., & Bökeoğlu, Ö. Ç. (2006). *Sosyal bilimler için istatistik*. PegemA Yayıncılık
- Kuru, O. (2009). *Dokuz yaş çocuklarının psiko-motor gelişimlerinde oyunun etkisi*. (Tez No. 227481) [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Lipkin, P. (2009). Motor development and dysfunction. *Developmental-Behavioral Pediatrics* (4. Edition), 643-652.
- Lubans, D. R., Morgan, P. J., Cliff, D. P., Barnett, L. M., & Okely, A. D. (2010). Fundamental movement skills in children and adolescents: review of associated health benefits. *Sports medicine*, 40, 1019-1035.

- Marsh, H. W., Craven, R. G., & Debus, R. (1991). Self-concepts of young children 5 to 8 years of age: Measurement and multidimensional structure. *Journal of Educational Psychology*, 83(3), 377-392.
- McElwain, N.L., Halberstadt, A.G., Volling, B. L. (2007). Mother- and father reported reactions to children's negative emotions: relations to young children's emotional understanding and friendship quality. *Child Dev.* 78(1), 1407–1425.
- Mengütay, S. (2005). *Çocuklarda hareket gelişimi ve spor*. Morpa Kültür Yayınları
- Mete, N. (2020). *03-06 yaş grubu kız ve erkek çocukların TGMD-II testine göre motor gelişim düzeylerinin araştırılması*. (Tez No. 638074) [Yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). *Çocuk gelişimi ve eğitimi: 0-72 ay motor gelişim*. Türkiye: MEB Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). *Çocuklarda ince motor beceri gelişimi* [PDF]. https://hasanozvarnali.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/18/731345/dosyalar/2020_10/16172725_ince_motor_gelistimi.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı,(2024). *Okul öncesi Eğitim Programı*, <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf>
- Molchanov, SV (2013). Çocuklukta ahlaki gelişim. *Procedia-Sosyal ve Davranış Bilimleri*, 86, 615-620.
- Muratlı S. (1997). *Antrenman bilimi ışığında çocuk ve spor*. Bağırhan Yayınmevi.
- Mülazımoğlu Ballı, Ö., & Hürmeriç Altunsöz, I. (2022). Türkiye’de okul öncesi dönemdeki motor beceri uygulamaları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 33(1), 1-19.
- Okyay, Ö. (2021). *Sosyal ve duygusal gelişim: Kuramsal bakış açısıyla sosyal gelişim*. H. G. Ogelman (Ed.), (s:174). Eğiten Kitap.
- Orçan, M. (2008). *Erken çocukluk döneminde gelişim*. M. Engin Deniz (Ed.), *Sosyal gelişim içinde* (s. 134-188). Maya Yayınları.
- Ozman, J. C., & Gallahue, D. L. (2016). Motor development. *Adapted Physical Education and Sport E*, 6(375), 375-390.
- Özdamar, K. (1999) Paket program ile istatistiksel veri analizi, *Kaan Kitabevi*.

- Özer, D. S., & Özer, M. K. (2019). Çocuklarda motor gelişim. (10. Basım). Nobel Yayıncılık
- Özbay, Y. (2009). Bilişsel gelişim. Y. Özbay ve S. Erkan (Ed.). *Eğitim Psikolojisi*. ss.141-147. Pegem Yayıncılık,
- Öztuğ, E. K., & Amca, D. (2016). Examination of the social behavior of 4 age old preschool children according to teacher views. *Journal of Computer and Education Research*, 4(7), 82-102.
- Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. California: Sage.
- Pınar, S., ve Erkut, O. (2000). *Artistik cimmastik yaş grupları gelişim programı*, 25, G.S.G.M. Basımevi,
- Piek, J. P., Dawson, L., Smith, L. M., & Gasson, N. (2008). *The role of early fine and gross motor development on later motor and cognitive ability*. Human movement science, 27(5), 668-681.
- Polat, Ö., & Aydın, D. (2021). 48-60 aylık çocukların dinleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 17(1), 39-53.
- Polat, Ö., & Göncü, H. B. (2021). Anasınıfına devam eden çocukların çaba gerektiren kontrolleriyle sosyal davranışlarıyla arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(46), 939-959.
- Popovic, B., Gusic, M., Radanovic, D., Andrasic, S., Madic, D. M., Macak, D., ... Trajković, N. (2020). Evaluation of gross motor coordination and physical fitness in children: comparison between soccer and multisport activities. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 17(5902), 2-10.
- Saarni, C. (2001). Biliş, bağlam ve hedefler: Sosyal-duygusal etkinlikte önemli bileşenler. *Sosyal Gelişim*, 10(1), 125-130.
- San Bayhan, P., & Artan, İ. (2014). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Morpa.
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 207031) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Seçer, İ. (2015). *Spss ve lisrel ile pratik veri analizi*, 2. Baskı. ss: 28, Anı Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Yargı

- Sevim, Y. (2002). *Antrenman bilgisi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Sevim Y. (2007). *Antrenman bilgisi*. Nobel Yayın Dağıtım,
- Sevimay Özer, D., & Özer, K. (2021). *Çocuklarda motor gelişim* (11. Baskı). Ankara: Nobel.
- Skinner RA, Piek JP (2001). Psychosocial implications of poor motor coordination in children and adolescents. *Human Movement Science*, 20(1–2), 73-94
- Sigmundsson, H., & Hopkins, B. (2010). *Baby swimming: exploring the effects of early intervention on subsequent motor abilities*. *Child: care, health and development*, 36(3), 428-430.
- Suharjana, P. S. (2019). Improving gross motor skills by kinaesthetic and contemporary-based physical activity in early childhood. *Cakrawala Pendidikan*, 38(3), 540-551.
- Spessato B. C., Gabbard C., Valentini N., Rudisill M. (2013). Gender differences in Brazilian children's fundamental movement skill performance, *Early Child Development and Care*, 183(7), 916–923.
- Strong WB, Robert MM, Cameron JRB, Stephen RD, Rodney KD, Bernard G, Albert CH, Aviva M, Patricia AN ve James MP (2005). Evidence based physical activity for school-age youth. *The Journal Of Pediatrics* 146(6), 732–737.
- Şahin, H. (2009). Psikoseksüel gelişim. Y. Özbay ve S. Erkan. (Ed.). *Eğitim Psikolojisi*. ss.68-97, Pegem akademi,.
- Şahin, S. (2018). *Bilişsel gelişim. Doğum öncesinden ergenliğe çocuk gelişimi* (s. 83-120). Pegem Yayıncılık.
- Şahin, S., & Güler, T. (2019). 5-6 yaş grubu çocukların motor gelişimi ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 45–59.
- Şen, S. (2007). Okul öncesi dönem çocukların temel özellikleri ve gereksinimleri. G. Haktanır (Ed.). *Okul öncesi Eğitime Giriş*. (ss. 34-60). Anı Yayıncılık,
- Şen, M. (2009). *3-6 yaş grubu çocukların sosyal davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Tez No. 236961) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Şengün, M. (2008). Ahlaki gelişimin psiko-sosyal dinamikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 23, 201-221. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/188517>
- Şişli, M. (2018). *Cimnastik çalışmalarının 6-7 yaş grubu çocuklarda fiziksel uygunluk ve kaba motor beceri gelişimine etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 496959) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Teke, N., & Şen, M. (2022). Okul öncesi çocukların cinsiyetleri, sosyal davranışları, mizaç özellikleri ve yanlış inanç performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 11(1), 11-25.
- Temel, Z. F., Bekir, H., & Yazıcı, Z., (2014). *Erken çocuklukta dil edinimi*. Vize Basın Yayın.
- Tepeli K (2007). *Büyük kas becerilerini ölçme testi (BÜKBÖT)'nin Türkiye standardizasyonu*. (Tez No. 217457) [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tepeli K (2010b). *Motor (hareket) gelişim*, E. Deniz, (Ed.), *erken çocukluk döneminde gelişim* (2.baskı), Ankara: Maya Akademi.
- Thompson, R. A., Waters, S. F., Virmani, E. A., Meyer, S., Raikes, H. A., & Jochem, R. (2010). Emotion regulation and attachment: Unpacking two constructs and their association. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 32(1), 37 47.
- Timurkaan S (2003). *Farklı fiziki özelliklere sahip yerleşim bölgelerinde yaşayan 6 yaş grubu çocuklarının psikomotor gelişimlerinin karşılaştırılması*. (Tez No. 137274) [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uludoğan, G. (2022). *3-6 yaş arası çocukların anne baba ilişkileri ile sosyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 774831) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ural, O., & Ramazan, O. (2007). Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri içinde *Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü*. (s. 11-56), Türk Eğitim Derneği.

- Uzmen, S. (2001). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitapları ile desteklenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 193-212.
- Wentzel, K.R., & Erdley, C.A. (1993). Strategies for making friends relations to social behavior and peer acceptance in early adolescence. *Developmental Psychology*, 29(5), 819-826.
- Williams, G. H., Pfeiffer A. K., O'Neill R. J., Dowda, M. Mciver, L. K. (2008). Motor skill performance and physical activity in preschool children. *Obesity*, 16, 1421-1426.
- Yalçın, Ö. (2021). *Hareket eğitimi etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının (5-6 yaş) motor beceri gelişimine etkisi*. (Tez No. 691223) [Doktora tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yavuzer, H. (1987). *Çocuk psikolojisi*. Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1997). *Çocuğunuzun ilk altı yılı*. Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, Ö. (2011). *7 - 8 yaş grubu kız ve erkek çocukların psikomotor gelişim düzeylerinin TGMD-2 testine göre araştırılması*. (Tez No. 289055) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldırım, M. (2023). *Çocuklarda temel hareket eğitimi ve cimnastik programlarının kaba motor becerileri üzerine etkisinin karşılaştırılması*. (Tez No. 789271) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yılmaz, E. (2018). Motor gelişim. Gür, Ç. (Ed.) *Erken çocukluk döneminde gelişim (36-72 Ay) içinde* (1. Baskı, 43-67). Pegem Akademi.
- Yılmaz, O. (2017). *Çocuklarda motor beceri ve imgeleme çalışmalarının psikomotor gelişime etkisi*. (Tez No. 522337) [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yuvacı, Z., & Dağlıoğlu, H. E. (2018). Okul öncesi eğitim alan çocukların ve bulundukları sınıf ortamının yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 234-256.
- Zaichowsky, B. L., & Martinek, T. (1980). *Growth and Development; The Child and Physical Activity*. Saint Louis: The C.U. Mosby Company.

- Zeybek, E. (2007). *Ankara Beypazarı ilçe merkezinde ilköğretimde okuyan dokuz yaş grubu çocukların temel motorik özelliklerinin araştırılması* (Tez No. 211961) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Zorba, E. (1994). *Beden eğitimi ve sporda temel motorik özelliklerin ve esnekliğin geliştirilmesi*. Temel Yayınları.

EKLER

Ek 1. Araştırma Gönüllülük Formu

Bu çalışma, Okulöncesi Dönem Öğrencilerinin Motor Beceri Düzeylerinin Sosyal Davranışları ile ilişkisi başlıklı bir araştırma çalışması olup amacını taşımaktadır. Çalışma, Muhammet Cafer Algül tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile Yüksek lisans tezi ortaya konacaktır / okulöncesi çocuklarının gelişimine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, test - uygulama yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Yüksek lisans tez yürütücüsü Muhammet Cafer Algül'e (mail/tel) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı : Muhammet Cafer Algül

Adres

İş Tel

Cep Tel

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Ek 2. Veli Onam Formu

Ek-1

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Okulöncesi dönem öğrencilerinin motor beceri düzeylerinin sosyal davranışları ile ilişkisi” adıyla, 01.03.2024-01.03.2025 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Beden eğitimi ve sportif etkinliklerin çocuklarda motor gelişim ve sosyal gelişimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Araştırma Uygulaması: Anket / Uygulama / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Muhammet Cafer Algül

İletişim bilgileri :

*Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).*

...../...../.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

Ek 3. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

ÖĞRENCİ ADI SOYADI:

CİNSİYETİ:

SINIFI:

DOĞUM TARİHİ:

ÖĞRETMEN ADI SOYADI:

OKULU:

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Muhammet Cafer Algül

İletişim bilgileri :

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi

*.....'ın yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).*

.../.../.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Ek 4. Okulöncesi Sosyal Davranış Ölçeği (OÖSDÖ-ÖF)

Aşağıda çocukların sosyal davranışlarıyla ilgili maddeler yer almaktadır. Her bir maddeyi okuyarak, yukarıda adı yazılı olan çocuğun maddedeki davranışının sıklığını en iyi ifade eden kutudaki rakam daire (O) içine alınız.

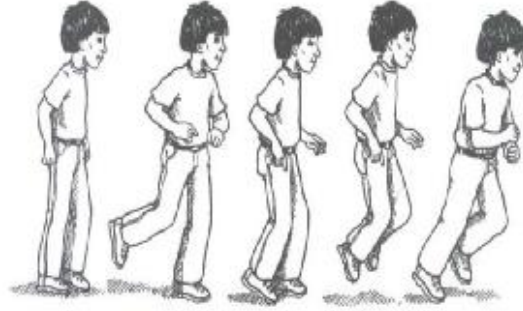
Madde No	Maddeler	Hiç bir	Çok seyrek	Bazen	Çok sık	Her zaman
1	Paylaşmada ve sırasını takip etmede iyidir.					
2	Diğerlerine tekme atar ya da vurur.					
3	Akranlarına yardım eder.					
4	Akranı istediğini yapmazsa, onunla oynamayacağını ya da onun arkadaşı olmayacağını söyler.					
5	Diğer çocukları dövmekle ya da vurmakla sözel olarak tehdit eder.					
6	Akranlarına karşı naziktir.					
7	Diğer çocukları iter ya da kakar.					
9	Fazla neşeli bir çocuk değildir.					
10	Diğer çocuklar için güzel şeyler söyler ya da onlar için güzel şeyler yapar.					
11	Bir akranına kızdığında onu oyun grubuna almaz.					
12	İsteklerini almak için akranını fiziksel zarar vermekle sözel olarak tehdit eder.					
13	Sinirlendiğinde diğer çocukların eşyalarına (sanat ürünlerine, oyuncaklarına) zarar verir.					
14	Akranları isteklerini yapmadığı sürece onları doğum günü partisine çağırmayacağını söyler.					
15	Üzgün görünür.					
16	İstedikleri kabul edilmediğinde diğerlerine bir şeyler fırlatır.					
17	Diğer çocuklara gülümser.					
18	Akranına kızdığında arkasını döner ya da uzaklaşır.					
19	Akranı oyuncaklarını paylaşmadığı sürece, akranını (bisiklet, oyuncak at gibi) bir oyuncaktan iterek düşürmekle ya da ilgilendiği şeye (örneğin, blok oyuncakları gibi) zarar vermekle sözel olarak tehdit eder.					
20	Diğerlerinin bir çocuğu sevmemeleri için çalışır. (O çocuk hakkında arkasından dedikodu yaparak)					
21	Akranı söylediği şeyi yapmazsa, onu oyun grubuna almamakla sözel olarak tehdit eder.					
22	Çimdikleyerek diğer çocukların canını acıtır.					
23	Ayı cinsiyetten akranları tarafından oldukça sevilir.					
24	Karşı cinsiyetten akranları tarafından oldukça sevilir.					

Ek 5. Lokomotor Alt Test Becerilerinin Resimsel Gösterimi

KOŞU

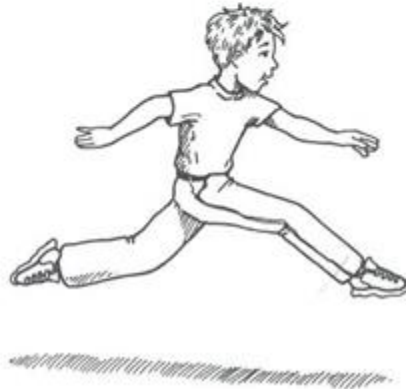
AT YÜRÜYÜŞÜ

TEK AYAK ÜZERİNDE SIÇRAMA

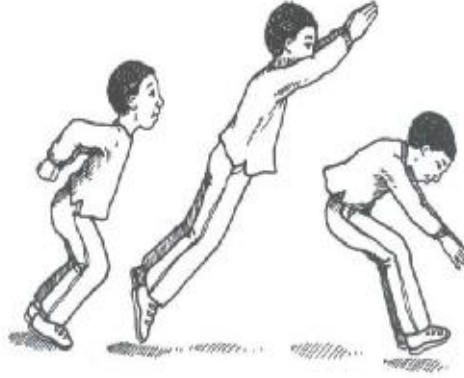

SIÇRAYARAK ATLAMA

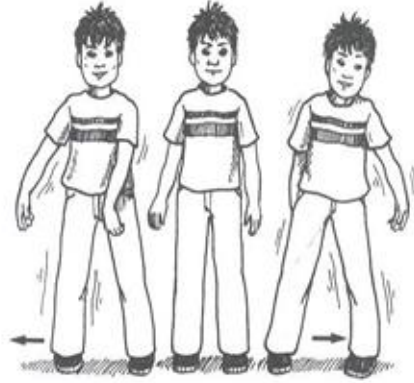

Ek 5 (Devam). Lokomotor Alt Test Becerilerinin Resimsel Gösterimi

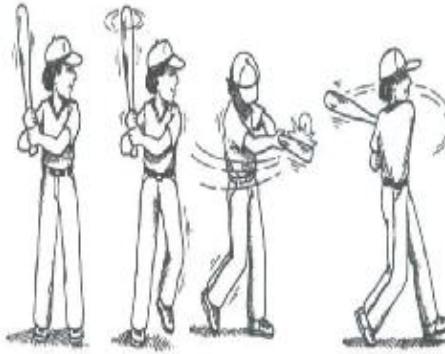
YATAY ATLAMA

YANA KAYMA

DURAN BİR TOPA VURMA

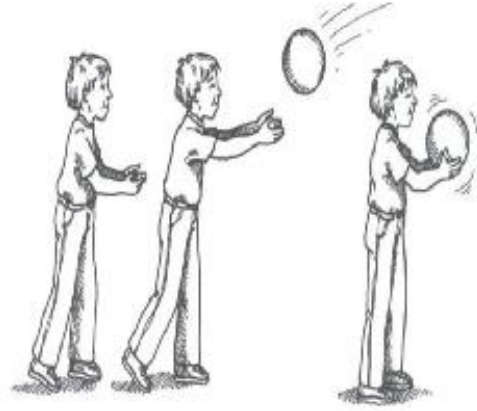

TOP SEKTİRME

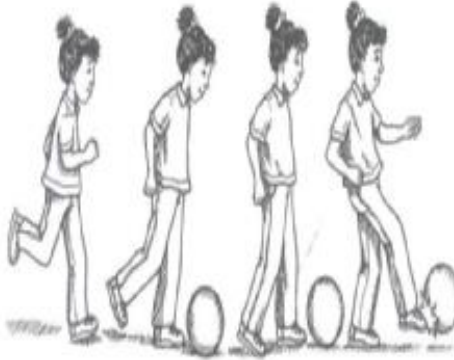

Ek 5 (Devam). Lokomotor Alt Test Becerilerinin Resimsel Gösterimi

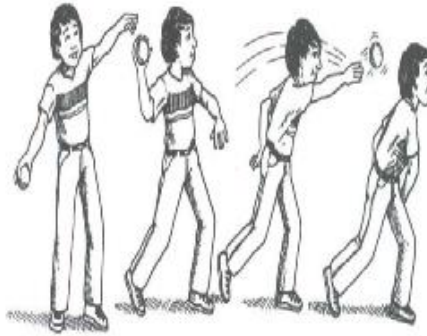
YAKALAMA

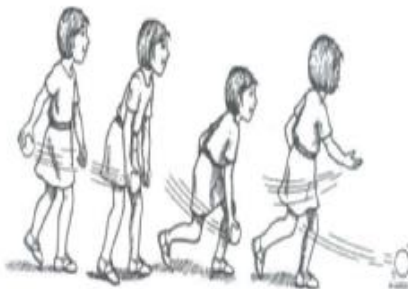
TOPA AYAKLA VURMA

EL ÜSTÜNDEN TOP FIRLATMA

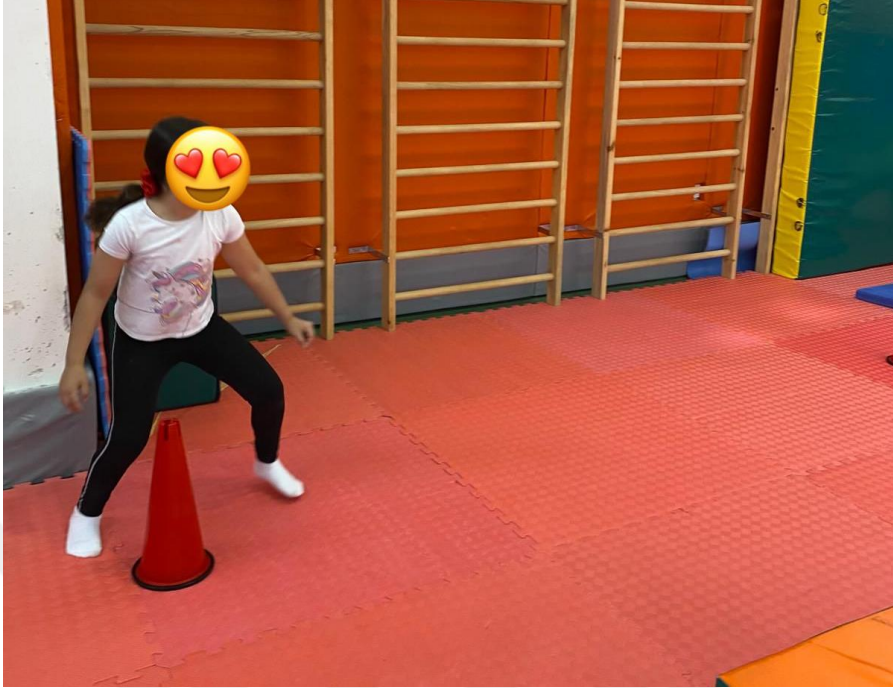
EL ALTINDAN TOP YUVARLAMA

Ek 5 (Devam). Lokomotor Alt Test Becerilerinin Resimsel Gösterimi

Ek 5 (Devam). Lokomotor Alt Test Becerilerinin Resimsel Gösterimi

Ek 6. Etik Kurul Onay

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Başvurunuz Hk.

Sayın: Muhammet Cafer ALGÜL

“Okulöncesi Dönem Öğrencilerinin Motor Beceri Düzeylerinin Sosyal Davranışları ile İlişkisi” başlıklı 2024/01-46 protokol numaralı başvuru 28.02.2024 tarihli toplantıda kurulumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönergesi’nde belirtilen etik ilkelere **uygun olduğuna** toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Eyup AKIN
Aksaray Üniversitesi
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Bşk.

Ek 7. Tez Öneri Onayı

	T.C. AKSARAY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÖNETİM KURULU KARAR ÖRNEĞİ	Doküman No	KYS-FRM-102	
		İlk Yayın Tarihi	30.04.2018	
		Revizyon Tarihi	30.04.2018	
		Revizyon No	00	
		Sayfa No	19/2	

Tarih	Toplantı Sayısı	Karar No	Saat	Özü
01.02.2024	05		14.00	

Karar No: 2024/05-16

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı'nın, 30.01.2024 tarih ve 912970 sayılı yazısına istinaden, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 222202405 numaralı öğrencisi **Muhammet Cafer ALGÜL'ün**, tez öneri formu ve tez konusu görüşüldü.

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanlığı'nın, 30.01.2024 tarih ve 912970 sayılı yazısına istinaden, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 222202405 numaralı öğrencisi **Muhammet Cafer ALGÜL'ün**, tez danışmanı Prof.Dr.Mustafa Kayıhan ERBAS'ın önerisi, Anabilim Dalı Başkanının uygun görüşü ile **"Okulöncesi Dönem Öğrencilerinin Motor Beceri Düzeylerinin Sosyal Davranışları İle İlişkisi"** konulu tez önerisinin kabulünün uygun olduğuna ve öğrencinin tez önerisini Ulusal Tez Merkezi tez veri giriş bölümüne yüklemesine katılanların oy birliğiyle karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR

01.02.2024

Nazmi AKBULUT
Enstitü Sekreteri

Ek 8. MEB İzin Belgeleri

Timur Sarrafoğlu Anaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.003017

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 773184

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: MUHAMMET CAFER ALGÜL

Araştırmanın Adı: Okulöncesi dönem öğrencilerinin motor beceri düzeylerinin sosyal davranışları ile ilişkisi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Timur Sarrafoğlu Anaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Anaokulu

Uygulama Yapılacak İl: AKSARAY

Veri Toplama Aracının Başlığı: Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi (BÜKBÖT), Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.10.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.10.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni AKSARAY İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Belgeler aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için '<https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula>' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Sistemi -

Ek 8 (Devam). MEB İzin Belgeleri

Nalbantoğlu Ahmet Remzi Çivi Anaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.003017

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 763262

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: MUHAMMET CAFER ALGÜL

Araştırmanın Adı: Okulöncesi dönem öğrencilerinin motor beceri düzeylerinin sosyal davranışları ile ilişkisi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Nalbantoğlu Ahmet Remzi Çivi Anaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Anaokulu

Uygulama Yapılacak İl: AKSARAY

Veri Toplama Aracının Başlığı: Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi (BÜKBÖT), Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.10.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.10.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni AKSARAY İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Belgeler aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Sistemi -

Ek 8 (Devam). MEB İzin Belgeleri

Kamber Gülüzar Demir Anaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.003017

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 772634

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: MUHAMMET CAFER ALGÜL

Araştırmanın Adı: Okulöncesi dönem öğrencilerinin motor beceri düzeylerinin sosyal davranışları ile ilişkisi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Kamber Gülüzar Demir Anaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Anaokulu

Uygulama Yapılacak İl: AKSARAY

Veri Toplama Aracının Başlığı: Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi (BÜKBÖT), Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.10.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.10.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni AKSARAY İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Belgeler aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Sistemi -

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU		
Öğrencinin Adı Soyadı: Muhammed Cafer ALGÜL		EYET
Kapak		
1	Tez başlığı, tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, abstract, giriş, sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 7 ☐ CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşlukları ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

İmza :

Danışman : Prof. Dr. Mustafa Kayıhan ERBAŞ